

dCIDOB 73. **L'europa que ve.**

Presentació.

L'Europa que ve

El final del món bipolar ha representat per a la majoria dels pobles de l'Europa de l'Est el retorn a aquella Europa a la qual sempre han sentit que pertanyien de ple dret, per la història, la cultura, la identitat... Però l'Europa de la qual van ser apartats per la força del règim soviètic ha conegut un desenvolupament i un procés d'integració que, a la pràctica, mantindrà encara durant bastant de temps dues realitats europees, en particular, respecte al desenvolupament econòmic. Tot i això, la voluntat política pot, sense ignorar les dificultats concretes, ajudar a accelerar i garantir el retorn a una Europa més cohesionada.

La present edició del *DCIDOB* aspira a donar a conèixer millor els cinc països de l'Europa Central i Oriental (PECO) que es troben en l'anomenada "primera onada" de candidats amb els quals la Unió Europea va iniciar les negociacions d'adhesió el 1997 (hi ha un sisè candidat que és Xipre, però que no analitzem en aquest monogràfic). Són aquells que la Comissió Europea va considerar aleshores millor preparats, políticament i econòmicament, per entrar primer a la UE. Els dos articles d'Alex Muns ens donen una visió molt completa de la situació d'aquests països. Però aquesta diferenciació entre els possibles candidats a l'adhesió (existeix una llista força llarga) ha donat lloc a múltiples i encesos debats entre aquells qui posen l'accent en el perill d'introduir noves línies divisòries, susceptibles de crear ressentiments i desafecció entre els països europeus, i aquells qui consideren més gran el perill de debilitar l'edifici comunitari al pretendre ampliar-lo tant i tan ràpidament. De fet, s'ha creat tota una polèmica sobre fins on ha d'arribar la UE, quin és el seu límit. De moment, aquesta ha posat als candidats condicions de caire econòmic, polític i social (estabilitat econòmica, respecte als drets i a les llibertats fonamentals, etc.). El camí, ja iniciat, per la majoria d'ells és llarg i difícil, però de ben segur que portarà més beneficis que pèrdues per a l'estabilitat i progrés de la regió.

Els problemes i debats que l'ampliació planteja dins dels 15 països membres de la UE són els que recull de manera exhaustiva el text de Ferran Brunet, subratllant especialment els delicats aspectes de les nacionalitats i les regions. Sigui com sigui, la situació creada a la zona després de la guerra a Kosovo ha posat encara més de manifest la urgència d'un plantejament integrador més global i més accelerat. Un enfocament que ha quedat reflectit a la cimera de Hèlsinki de desembre de 1999, en la qual els països membres han acceptat iniciar les negociacions amb la resta de països candidats, això és, cinc altres PECO (Bulgària, Letònia, Lituània, Eslovàquia i Romania), així com Malta i Turquia.

Ara per ara, el futur d'Europa passa per la seva integració i, com es repeteix en moltíssimes ocasions, no existeix la marxa enrere.

dCIDOB 73. **L'europa que ve.**

Els quinze i els cinc candidats de l'Europa Central i Oriental (PECO)

Els quinze i els cinc candidats de l'Europa Central i Oriental (PECO)

Alemanya

Població	82,1 milions
Superfície	357.000 km ²
PNB	2.364.632
PNB per càpita	28.870 dòlars
Taxa d'atur	9,4%
Taxa d'inflació anual	1%
Dèficit fiscal (% PIB)	-2,3%
Balança comercial	81.300

Àustria

Població	8,1 milions
Superfície	84.000 km ²
PNB	226.510
PNB per càpita	28.110 dòlars
Taxa d'atur	4,7%
Taxa d'inflació anual	1%
Dèficit fiscal (% PIB)	-2,6%
Balança comercial	-5.822

Bèlgica

Població	10,2 milions
Superfície	31.000 km ²
PNB	268.633
PNB per càpita	26.440 dòlars
Taxa d'atur	9,5%
Taxa d'inflació anual	1%
Dèficit fiscal (% PIB)	-2,6%
Balança comercial	12.600

Dinamarca

Població	5,3 milions
Superfície	43.000 km ²
PNB	168.917
PNB per càpita	32.100 dòlars
Taxa d'atur	5,1%
Taxa d'inflació anual	1,8%
Dèficit fiscal (% PIB)	-0,9%
Balança comercial	3.000

Espanya

Població	39,4 milions
Superfície	505.000 km ²
PNB	563.249
PNB per càpita	14.350 dòlars
Taxa d'atur	18,8%
Taxa d'inflació anual	2%
Dèficit fiscal (% PIB)	-2,1%
Balança comercial	-18.600

Finlàndia

Població	5,1 milions
Superfície	338.000 km ²
PNB	119.086
PNB per càpita	23.240 dòlars
Taxa d'atur	11,4%
Taxa d'inflació anual	1,5%
Dèficit fiscal (% PIB)	1,2%
Balança comercial	7.200

França

Població	58,7 milions
Superfície	544.000 km ²
PNB	1.533.619
PNB per càpita	26.270 dòlars
Taxa d'atur	11,7%
Taxa d'inflació anual	0,9%
Dèficit fiscal (% PIB)	2,9%
Balança comercial	27.000

Grècia

Població	10,5 milions
Superfície	132.000 km ²
PNB	120.021
PNB per càpita	8.210 dòlars
Taxa d'atur	11,6%
Taxa d'inflació anual	4,8%
Dèficit fiscal (% PIB)	2,2%
Balança comercial	-17.000

Irlanda

Població	3,7 milions
Superfície	69.000 km ²
PNB	62.040
PNB per càpita	17.110 dòlars
Taxa d'atur	7,8%
Taxa d'inflació anual	3%
Dèficit fiscal (% PIB)	1,8%
Balança comercial	18.613

Itàlia

Població	57,6 milions
Superfície	301.000 km ²
PNB	1.140.484
PNB per càpita	19.880 dòlars
Taxa d'atur	12,2%
Taxa d'inflació anual	1,8%
Dèficit fiscal (% PIB)	2,6%
Balança comercial	17.200

Luxemburg

Població	0,4 milions
Superfície	3.000 km ²
PNB	18.850
PNB per càpita	45.360 dòlars
Taxa d'atur	2,8%

Països Baixos

Població	15,6 milions
Superfície	41.000 km ²
PNB	402.565
PNB per càpita	25.940 dòlars
Taxa d'atur	4%
Taxa d'inflació anual	2%
Dèficit fiscal (% PIB)	-1,3%
Balança comercial	14.900

Portugal

Població	9,9 milions
Superfície	92.000 km ²
PNB	100.934
PNB per càpita	10.160 dòlars
Taxa d'atur	5,1%
Taxa d'inflació anual	2,4%
Dèficit fiscal (% PIB)	2,3%
Balança comercial	-14.200

Regne Unit

Població	59 milions
Superfície	242.000 km ²
PNB	1.152.136
PNB per càpita	19.600 dòlars
Taxa d'atur	6,3%
Taxa d'inflació anual	2,7%
Dèficit fiscal (% PIB)	0,8%
Balança comercial	-28.800

Suècia

Població	8,9 milions
Superfície	411.000 km ²
PNB	227.315
PNB per càpita	25.710 dòlars
Taxa d'atur	8,3%
Taxa d'inflació anual	0,5%
Dèficit fiscal (% PIB)	2,1%
Balança comercial	21.800

dCIDOB 73. **L'europa que ve.**

Deu anys de transició política. Alexandre Muns

Deu anys de transició política

Alexandre Muns*

La transició política durant els darrers deu anys de Polònia, Hongria, la República Txeca, Estònia i Eslovènia la podem qualificar d'èxit. Tots cinc han aconseguit establir una democràcia parlamentària sòlida i l'Estat de dret. A més, alguns han resolt conflictes històrics amb veïns mitjançant la firma de tractats de reconciliació. Els cinc països pertanyen al Consell d'Europa i a l'Organització de Seguretat i Cooperació a Europa (OSCE), i els tres primers són membres de l'OTAN des del març de 1999. Les eleccions que tenen lloc a aquests països compleixen amb tots els requisits democràtics pel que fa a la campanya electoral, les votacions i l'escrutini posterior. Segurament la millor prova que aquests països han assolit la maduresa democràtica en matèria d'eleccions és el fet que, a diferència d'altres països excomunistes, l'OSCE i d'altres organismes internacionals o ONG consideren que no cal enviar-hi observadors a les eleccions. Ara bé, hi ha encara importants elements de la vida política que presenten déficits. La reconciliació i la superació del passat comunista, el sistema electoral, el tractament de les minories i la descentralització administrativa són àrees en què encara queda camí per recórrer.

Tradició democràtica, comunisme i transició

En primer lloc, cal considerar que l'esforç democratitzador portat a terme per aquests països és encara més meritori perquè la majoria no tenien cap tradició democràtica, cap precedent d'un període llarg on la democràcia hagués imperat. Entre la Primera i la Segona Guerra Mundial únicament Txecoslovàquia va viure un període ininterromput de democràcia parlamentària. Com altres països d'Europa de l'Est, aquests cinc països van optar el 1918 pel model de democràcia liberal i es van dotar de Constitucions que garantien les principals llibertats. Tanmateix, amb el pas

dels anys la forta crisi econòmica dels anys trenta i el triomf del feixisme a Alemanya i Itàlia van contribuir a l'evolució d'aquests països cap a règims polítics autoritaris de dretes. Quan va esclatar la Segona Guerra Mundial, únicament a Txecoslovàquia havia sobreviscut la democràcia.

En aquests cinc països, la dictadura comunista imposada a partir de 1945 per l'URSS o per Iugoslàvia no va gaudir mai d'excessiva popularitat i els anhels de recuperar una veritable sobirania van anar de la mà del desig d'una obertura democràtica. A tots cinc països la dictadura del Partit Comunista i l'economia de planificació central generaren un rebuig entre amplis sectors de la població. Malgrat aquesta oposició, els partits comunistes es sortiren amb la seva mitjançant la utilització generalitzada de la repressió: prohibició de partits, empresonament i execucions d'opositors, restriccions severes a les activitats de les esglésies. El fet que els partits comunistes haguessin de recórrer a periòdiques purgues sagnants dels

seus propis lideratges i militàncies fa palesa la manca de fidelitat que la població sentia envers el partit únic (també val a dir que les purgues estaven motivades per la paranoia dels líders).

A Polònia, el Partit Comunista del període d'entreguerres havia jugat un paper molt marginal i Stalin ordenà l'eliminació dels seus principals membres el 1938. Solament la destrucció física de l'elit intel·lectual, professional, política i militar per part dels nazis i de l'Exèrcit Roig va aplanar el camí del Partit Comunista polonès cap al poder. No obstant, una població bàsicament catòlica i camperola com la polonesa el 1945 no mostrava gaire simpatia pel nou règim comunista. El cas d'Hongria era similar, i únicament Txecoslovàquia estava predisposada més favorablement envers l'URSS i el comunisme pel major percentatge d'obrers industrials i la manca d'un sentiment antirus.

Estònia, per la seva banda, va ser annexionada per la força a l'URSS el 1941. Stalin deportà part de la població estoniana i colonitzà la República Soviètica Socialista d'Estònia amb població eslava (russos, bielorusos) per assegurar-se la seva submissió política.

L'oposició a la dictadura comunista i la insatisfacció amb els resultats de l'economia de planificació central van manifestar-se en recurrents episodis violents. Els obrers polonesos es sublevaron contra les autoritats el 1956, 1968, 1970 i 1980. Hongria intentà alliberar-se el 1956 però la seva revolució fou esclafada per les tropes soviètiques. A Txecoslovàquia succeí el mateix el 1968 amb la Primavera de Praga. Aquests fets indiquen que les revolucions populars que el 1989 aconseguiren enderrocar el comunisme no foren cap casualitat. Els règims no havien estat populars des del principi i l'oposició assolí una massa crítica el 1989 que només l'ús indiscriminat de violència –circumstància que l'URSS de Gorbtxov ja no podia executar ni oferir suport– podia aturar.

La transició pactada entre el règim comunista i l'oposició a Polònia i a Hongria ha determinat certes característiques del model polític de la darrera dècada. En primer lloc, la intel·ligència mostrada

Als cinc països funciona la democràcia, es produeixen alternances de Govern, es respecten les llibertats fonamentals i es consoliden les institucions que sostenen l'Estat de dret. Tot i que la reconciliació i la superació del passat comunista, el sistema electoral, el tractament de les minories i la descentralització administrativa són àrees en què encara queda camí per recórrer

*Professor de l'Escola Superior de Comerç Internacional, Barcelona

pels partits comunistes polonès i hongarès al cedir el poder pacíficament i transformar-se en forces d'ideari socialdemòcrata els ha permès erigir-se en una alternativa de govern a les forces conservadores en la nova època postcomunista. En efecte, el Partit Socialista Hongarès (MSZP) guanyà les eleccions de 1994 i governa de manera prou eficaç en coalició amb els liberals fins el 1998. Tot i haver obtingut la majoria absoluta el 1994, el MSZP opta per formar una coalició amb l'Aliança dels Demòcrates Lliures (partit liberal) per tranquil·litzar tant l'oposició interna com els inversors estrangers. De fet, la derrota del Partit Socialista el 1998 va ser provocada sobretot pel vot de càstig d'un electorat que hagué de patir disminucions del poder adquisitiu i del nivell de vida arran de la implementació d'un dolorós però necessari pla d'austeritat el 1994-1995. L'element ideològic de rebuig a una força excomunista no pesà tant en la decisió dels electors. No obstant, el fet que el Partit Socialista hagi tingut un comportament responsable tant a l'oposició com al Govern des del 1989 no evita que alguns segments de la població demanin responsabilitats als comunistes pels crims comesos abans d'aquesta data.

La relació amb el passat comunista

Aquest és una tema que es planteja a tots els països postcomunistes. Cadascun ha de resoldre el dilema reconciliació/justícia en funció dels seus interessos i particularitats. En el cas d'Hongria, no són molt nombroses les veus que reclamen una prohibició d'exercir càrrecs públics als funcionaris del règim comunista. Aquesta relativa pacificació ideològica pot explicar-se per diversos factors. La revolució i posterior repressió de 1956, malgrat la seva virulència, queda ja més llunyana al temps que els episodis equivalents a Polònia o l'antiga Txecoslovàquia. Moltes de les víctimes d'aquella repressió ja no viuen o van fugir d'Hongria després de fracassar la revolució. A més, les polítiques relativament reconciliadores aplicades per Janos Kadar a partir dels anys seixanta van contribuir a tancar les ferides. Kadar, en qualsevol cas, va morir el 1989. I la cerimònia oficial de reenterrament de les restes d'Imre Nagy i d'altres líders de la revolució del 1956 promoguda pels comunistes reformadors el 1989 va solidificar aquesta reconciliació. Per tots aquests motius, es pot afirmar que a Hongria és on els sentiments de venjança envers els antics comunistes són més atenuats i influeixen menys en l'actual vida política.

Polònia té en comú amb Hongria haver viscut una transició pactada, en aquest cas durant el període 1988-1990. Tanmateix, la idea que els comunistes no han pagat pels seus crims és en aquest país més estesa, i els episodis violents

de repressió contra el sindicat Solidaritat i els seus partidaris després de la imposició de la llei marcial el desembre de 1981 estan més frescos a la memòria. De fet, s'han obert processos a Polònia en els darrers anys contra el general Jaruzelski, el seu ministre de l'Interior de l'època i membres de les forces de seguretat acusats de provocar la mort de miners de Solidaritat. El president Kwasniewski, malgrat una actuació i gestió equilibrada i moderada, desperta l'animositat dels sectors més nacionalistes perquè fou ministre durant el període comunista.

D'entre els cinc països, és segurament a Polònia on és més ampla la fractura social entre el sector nacionalista, catòlic, anticomunista i antirus, d'una banda, i l'esquerra secular excomunista de l'altra. Existeixen diversos partits que ocupen l'espai de dretes i d'esquerres, mentre que el centre és representat per un únic partit. Aquest fet reflecteix la polarització de la vida política a Polònia.

En aquests cinc països, la dictadura comunista imposada a partir de 1945 per l'URSS o per Iugoslàvia no va gaudir mai d'excessiva popularitat i els anhels de recuperar una veritable sobirania van anar de la mà del desig d'una obertura democràtica. A tots cinc països la dictadura del Partit Comunista i l'economia de planificació central generaren un rebuig entre amplis sectors de la població

A diferència d'Hongria i Polònia, a la República Txeca la força majoritària d'esquerres –el Partit Socialdemòcrata de l'actual primer ministre Milos Zeman– no prové del Partit Comunista, que fins fa pocs mesos era un partit bastant minoritari. Si a aquestes circumstàncies afegim el paper decisiu jugat per una figura de la talla moral del president Vaclav Havel, s'entén que a la República Txeca s'hagi evitat fins ara una polarització com a Polònia. Els sectors menys afavorits per les reformes econòmiques liberals de l'exprimer ministre Vaclav Klaus votaren massivament el 1997 pels socialdemòcrates, permetent-los d'obtenir la majoria relativa i formar una coalició governant amb el partit de Klaus. Tanmateix, l'estancament de l'economia txeca durant els darrers dos anys i l'existència d'aquesta "gran coa-

lició" està afavorint l'augment de l'expectativa de vot del Partit Comunista. Alarmats per aquests esdeveniments, els socialdemòcrates i els liberals de Klaus volen fer aprovar una reforma del sistema electoral que dificulti l'accés de les forces minoritàries al Parlament. Els partits petits –i també el president Havel– s'oposen a la iniciativa. Aquesta disputa evidencia que la República Txeca –com també Estònia– ha d'adoptar sistemes electorals que permetin crear majories sòlides i alhora assegurin la representativitat de les forces minoritàries. Un sistema proporcional amb correccions pot ésser una solució.

En qualsevol cas, les grans majories parlamentàries obtingudes per partits de dretes al principi de la transició eren en bona part atribuïbles a l'hostilitat experimentada cap a les idees socialistes. Amb el pas del temps, les forces d'esquerres democràtiques recuperen més credibilitat i és previsible que es constitueixi un sistema tradicional d'alternança entre dreta i esquerra. Un altre símptoma de normalitat democràtica en aquests cinc països és la reducció en el nombre de partits després de la gran proliferació que, com en d'altres situacions de recuperació de les llibertats, acompanyà la caiguda del comunisme.

Relacions exteriors, fronteres i minories

Pel que fa al tractament de les minories nacionals, cal examinar les situacions particulars d'Hongria, Estònia i la República Txeca (Eslovènia i Polònia compten amb poblacions pràcticament homogènies des del punt de vista de nacionalitats). Les relacions d'Hongria amb els seus veïns mai han estat fàcils després que el Tractat de Versalles suposà la distribució de dues terceres parts de la població hongaresa de 1918 entre Romania, Sèrbia i l'aleshores Txecoslovàquia. L'irredemptisme –real o imaginat– dels polítics de Budapest envers els territoris on viu la població hongaresa ha alimentat els sentiments antihongaresos, sobretot a Romania. Tanmateix, en els darrers anys s'han produït millores. Romania i Hongria signaren un acord fonamental que garantia els drets de la minoria magiar (hongaresa) a Romania a canvi del reconeixement de fronteres. Un acord similar fou signat entre Hongria i Eslovàquia. No obstant això, la implementació dels acords pel que fa a les minories no ha estat sempre planera i continuarà dependent en bona mesura de la composició dels respectius governs. Tant a Hongria com a Romania hi ha partits ultranacionalistes amb representació parlamentària contraris a la incipient reconciliació.

Les relacions d'Hongria amb Eslovàquia van travessar una fase de tibantor durant el període de Govern de l'auto-

ritari primer ministre eslovac Vladimir Meciar (1994-1998), que intentà frenar l'ús de l'hongarès a les escoles en contra de les disposicions del tractat eslovac-hongarès. L'arribada al poder d'un Govern reformista a Bratislava que ha inclòs el partit de la minoria hongaresa en la coalició ha comportat una substancial millora de les relacions. D'altra banda, els recels entre Sèrbia i Hongria es mantindran mentre no hi hagi una democratització del règim de Belgrad que repercuteixi favorablement en la minoria hongaresa de Voivodina.

Estònia ha tractat amb poca delicadesa la qüestió de la minoria russa al seu territori. Es tracta d'una població que arribà al país bàltic sobretot després de la Segona Guerra Mundial. El desig d'afirmar la identitat pròpia per part d'un país de només un milió i mig d'habitants ha provocat una política excessivament dura envers la minoria russa. El Govern estonià aprovà una controvertida llei que exigia, a més d'altres condicions, un considerable domini de la llengua estoniana com a requisit per a l'obtenció de la ciutadania. Davant les protestes no només de Rússia sinó també de nombroses organitzacions internacionals, i en particular la UE, la llei fou suavitzada. Tanmateix, el tractament de la minoria russa, formada per 420.000 persones (aproximadament una tercera part de la població), continua irritant Moscou, que per

la seva banda es nega a ratificar la delimitació definitiva de la frontera entre els dos països. Estònia és doncs l'únic dels cinc països amb un contencións fronterer per resoldre.

La República Txeca, per la seva banda, està sent criticada per la discriminació que pateix la població gitana. Concentrada sobretot al nord de Bohèmia, aquesta és objecte d'un tractament vexatori per part de sectors de la població local. En algunes ciutats, les autoritats municipals fins i tot han autoritzat la construcció de murs que aïllin els barris gitanos. Les autoritats nacionals han condemnat aquestes accions, però també s'ha fet públic que les agències de treball i les línies aèries txeques identificaven de manera especial les persones gitanes en els seus llistats. En qualsevol cas, l'existència de racisme entre part de la població txeca envers els gitanos és un fet innegable.

Si bé el progrés polític s'ha aconseguit a tots cinc països, destaca l'estabilitat d'Eslovènia. En efecte, cal remarcar que l'exrepública iugoslava no té contenciosos fronterers ni problemes de minories, els seus processos electorals són impecables i ha estat governada durant els darrers anys per àmplies coalicions. Els eslovens de totes les ideologies es van unir per tal d'obtenir la independència quan es dissolgué l'antiga Iugoslàvia. Només un alt grau de consens nacional permeté a un país de

només dos milions d'habitants superar la traumàtica ruptura de l'antiga Iugoslàvia. És cert que a l'estabilitat política ha contribuït el fet que Eslovènia disposi de la renda per càpita més alta d'entre tots els antics països d'economia planificada. Però tampoc s'ha de subestimar la responsabilitat i moderació mostrada per la classe política eslovena durant la darrera dècada.

Un dels reptes pendents a tots els països és la descentralització administrativa. Durant l'època comunista el poder estava molt concentrat a mans de les autoritats centrals, i ara cal anar tornant-lo a les regions. A Polònia, per exemple, ja s'ha encetat el procés amb l'aprovació d'una reforma administrativa. A més, incrementar les competències de les administracions regionals pot ser un instrument molt útil per pal·liar els creixents desequilibris entre les regions, agreujats per la transició econòmica. La tasca descentralitzadora és especialment necessària als tres països més grans del grup: Polònia, República Txeca i Hongria.

Als cinc països funciona la democràcia, es produeixen alternances de Govern, es respecten les llibertats fonamentals i es consoliden les institucions que sostenen l'Estat de dret. Tot i que encara queden reptes pendents en matèria de minories per a alguns d'aquests països i pel que fa a la reconciliació en tots ells, el progrés polític realitzat en deu anys és més que notable. ▀

dCIDOB 73. **L'europa que ve.**

El progrés econòmic dels països candidats.
Alexandre Muns

El progrés econòmic dels països candidats

Alexandre Muns*

A la cimera que tingué lloc a Copenhague el 1993, els estats membres de la Unió Europea fixaren els objectius que els països candidats haurien de complir per tal d'accedir a la UE. En matèria econòmica, el requisit acordat és que els aspirants comptin amb una economia de mercat suficientment desenvolupada com per fer front a l'increment de la competència per a les empreses nacionals que comporta la supressió de barreres comercials a l'accedir a la UE. Per a països que es regiren pel sistema d'economia de planificació central com els cinc que examinem, el repte d'aconseguir una economia de mercat operativa implica la liberalització de l'economia, la reestructuració de l'aparell productiu, l'adopció de reformes estructurals així com la creació i el desenvolupament d'institucions que donin suport i regulin els mecanismes de mercat.

Tots cinc països han d'encarar els esmentats reptes. Ara bé, les seves diferents evolucions històriques, prèvies al període comunista, i experiències sota l'economia de planificació central suposen que no arrancaven del mateix nivell a l'hora d'iniciar la transició a l'economia de mercat el 1989-1991. Més enllà de l'establiment i arrelament d'una economia de mercat, els països candidats també seran avaluats (encara que potser no s'admeti oficialment) en funció de la seva capacitat per reduir la diferència en renda per càpita respecte a la mitjana de la UE. És en aquest terreny on es registren les desigualtats més fortes entre els cinc candidats. Eslovènia compta amb la renda per càpita més alta del grup (9.700 dòlars), una mica inferior a la de Grècia, el país més pobre de la UE. Polònia i Estònia, per la seva banda, són els països més pobres del grup amb una renda per càpita de 3.800 dòlars i 3.500 dòlars, respectivament. Aquestes diferències ja existien al començar la transició el 1989. Tot i això, l'encert en l'aplicació de les reformes ha permès a Estònia i Polònia aconseguir percentatges superiors de creixement del PIB i retallar les diferències respecte els països més rics del grup (Eslovènia, República Txeca i Hongria).

República Txeca

La República Txeca fou durant els primers anys de la transició l'estrella del grup. Aconseguí taxes de creixement notables mantenint la inflació baixa i l'atur al voltant del 3%. La inversió estrangera assolí cotes altes; grans empreses com la Volkswagen s'establiren a Txèquia (en aquest cas comprant Skoda) atrets per l'alta qualificació de la mà d'obra i els salaris baixos. El primer ministre reformista Vaclav Klaus fins i tot es vanagloriava a mitjan anys noranta que el seu país ja havia completat la transició a l'economia de mercat. L'eufòria fou prematura. L'atur s'havia mantingut molt baix perquè les grans empreses industrials no s'havien reestructurat. El creixement i la transformació espectaculars de la regió al voltant de Praga accentuaren les desigualtats amb regions en crisi com les conques mineres del nord de Bohèmia. Els mercats de capitals no s'havien regulat, i les operacions fosques a la borsa de Praga es multiplicaren. Els inversors estrangers finalment s'adonaren que els fonaments de l'expansió eren dèbils i retiraren els seus diners, desencadenant la devaluació de la corona txeca l'estiu de 1997.

Des d'aleshores, la inestabilitat política ha dificultat les reformes. Restava per liberalitzar el sector immobiliari. Els preus dels lloguers controlats desincentiven la inversió en la renovació d'habitatges. D'altra banda, l'Estat manté el control de mines, acereries, empreses químiques i refineries de petroli. Els dos bancs més grans del país romanen encara en mans estatals.

Una bona part de l'endarreriment en la reestructuració industrial es deu al sistema de privatització que emprà el Govern de Vaclav Klaus al principi dels anys noranta. El mètode de privatització mitjançant cupons repartits a la població que posteriorment s'intercanviaven per accions de les empreses privatitzades donà lloc a unes estructures molt fragmentades de propietat a les empreses. La majoria de ciutadans preferí vendre els seus cupons a fons d'inversió, que es convertiren en els propietaris de les companyies privatitzades. Tanmateix, els fons d'inversió –promoguts pels bancs– no tingueren cap interès a fomentar una gestió racional de les empreses. A més, la

falta d'incentius a la reestructuració de les companyies ha persistit arran de l'adopció lenta de lleis que regulin els mercats de capitals i la fallida de les empreses. Malgrat els progressos dels darrers dos anys, la normativa sobre mercats de capitals encara no s'ajusta a les exigències de la UE. També cal accelerar el nou codi comercial per tal de reforçar els drets dels accionistes minoritaris i dels acreedors. La regulació del procés de bancarrota requereix millores, tot i que la xifra de bancarotes augmentà considerablement el 1998 (en un 62%, fins a 2.022 casos). Només amb la millora de la normativa relativa a la fallida, als drets dels creditors i dels petits accionistes s'aconseguirà que els recursos actualment inutilitzats per empreses ineficients s'alliberin i siguin destinats a la producció de béns realment demandats per la societat. Evidentment, el transvasament de recursos és problemàtic perquè genera atur, que actualment a la República Txeca es situa al 7,5%, però segurament creixerà a curt i mitjà termini. Però en la mesura en què es produeixi l'adopció de l'esmentat marc legislatiu i regulador i la reducció dels subsidis per part de l'Estat, serà més ràpida l'expansió d'un teixit de noves empreses privades que absorbeixin la mà d'obra excedent. Cal destacar, però, que malgrat les deficiències en la reestructuració del sector industrial txec, el sector privat genera ja el 80% del PIB.

La desregularització dels preus de l'energia és una altra de les assignatures pendents de Txèquia de cara a l'accés a la UE. Abans que es pugui liberalitzar completament el sector de l'energia caldrà crear un òrgan regulador independent i privatitzar les empreses del sector.

La República Txeca també ha d'emprendre importants inversions per millorar les seves infraestructures, especialment en les àrees de distribució d'aigua i gestió d'aigües residuals. La xarxa viària i ferroviària és de les millors del grup de països excomunistes, però també requerirà fortes inversions. El Govern està finançant la construcció d'una autovia al nord de Bohèmia, però la seva capacitat per fomentar el desenvolupament de les infraestructures ha estat limitada per l'empitjorament de la situació de les finances

*Professor de l'Escola Superior de Comerç Internacional, Barcelona

públiques, circumstància provocada per la recessió en què entra Txèquia després de la crisi monetària de mitjan 1997. En aquest sentit, es preveu una lleugera recuperació per al 2000 després que el PIB disminuís un 2,3% el 1998 i enregistrés creixement zero aquest any.

Amb l'envelliment de la població es fa inevitable una reforma del sistema de pensions. Per tal de mantenir-les, el Govern proposa augmentar les contribucions al sistema, mesura que rebutjà el Parlament. Una de les solucions és potenciar fiscalment les contribucions als fons de pensions privats, una alternativa ja afavorida pel Govern, però encara poc utilitzada per la població.

Txèquia és un país relativament ric i desenvolupat (en el context de la regió) i molt integrat en els fluxos comercials i d'inversions europeus. No obstant, el procés de reformes necessita un nou impuls si Txèquia vol retallar significativament les diferències que la separen d'Europa Occidental.

Hongria

Hongria és indubtablement el país més avançat del grup. L'experimentació del règim comunista amb mesures liberalitzadores els anys vuitanta i el grau de desenvolupament ja notable abans de 1945 han contribuït a facilitar la transició a Hongria. A més, la política econòmica dels governs que s'han succeït al poder des de 1989 ha estat encertada i constant. El programa d'austeritat aplicat el 1994-1995 fou decisiu per tal de sanejar les finances públiques i disminuir la muntanya de deute extern que havia acumulat Hongria. La recompensa a aquests esforços fou la disminució de la inflació per sota del 10%, taxes de creixement d'almenys el 3% del PIB des de 1997 i, sobretot, l'afluència d'inversió estrangera. Entre 1989 i 1998 Hongria rebé al voltant de 16.500 milions de dòlars d'inversió estrangera directa, una quantitat absoluta només igualada per Polònia i molt superior en termes relatius (per càpita) a la de qualsevol altre país en transició.

La privatització tant del sector industrial com del financer s'ha portat a terme amb molt més èxit que a Txèquia. Moltes de les grans empreses o bancs s'han venut a multinacionals estrangeres. El sector privat ja es troba completament privatitzat. Tanmateix, la posició avantatjada d'Hongria –que podria accedir a la UE el 2003– no significa que tingui tots els deures fets; li cal reforçar el marc regulador en el sectors elèctric, del gas i de les telecomunicacions, tot reformant les tarifes i permetent l'accés a les xarxes existents per tal de potenciar la competència. Una major competència entre les institucions financeres i una major innovació financera també són necessàries per satisfer les demandes de finançament de les PIMES (petites i mitjanes empreses) i del mercat immobiliari. Com a tots els paï-

sos del grup, cal impulsar la reforma dels programes socials (sanitat, pensions) i de l'administració pública per garantir la seva viabilitat financera a llarg termini.

Polònia

Polònia és alhora el país més pobre del grup –juntament amb Estònia– i el que compta amb l'economia més dinàmica. L'encertada aplicació de la teràpia de xoc liberalitzadora el 1990-1991 donà pas a un veritable boom a partir del 1993, assolint l'economia taxes de creixement del PIB d'entre el 5% i el 7% en el període 1994-1997. Malgrat la ralentització provocada per la crisi als mercats emergents el 1998, els valors acceptables de les grans magnituds macroeconòmiques (inflació, dèficit, deute) fan preveure la continuació del creixement. La inversió estrangera i la generació de noves empreses han estat dues de les claus de l'expansió. Polònia fou el primer país de l'antic bloc comunista a recuperar el nivell de producció de 1989. Tot i això, la renda per càpita (3.800 dòlars) és encara substancialment inferior a la d'Eslovènia, Txèquia i Hongria.

La majoria dels reptes que afronta Polònia per tal de convertir-se en membre de la UE estan relacionats amb el seu tamany. Amb 38 milions d'habitants i 380.000 km² de superfície, és amb molt el país més poblat i gran dels cinc de la primera onada (i també que qualsevol dels altres candidats). La reconversió de sectors com el miner, el siderometal·lúrgic i les drassanes serà dolorosa pel volum d'acomiadaments que exigirà. L'agricultura –que ocupa el 25% de la població activa però només aporta el 6% del PIB– haurà de patir una dura transformació que implicarà el tancament de gran part de les petites i ineficients explotacions actuals. A més, el Govern ha d'accelerar la privatització i reestructuració del sector industrial per tal de completar el procés el 2001, tal i com es va fixar. La privatització del sector financer ha estat notable però encara resten les empreses asseguradores en mans estatals.

Polònia partia d'un nivell baix i ha estat –juntament amb Hongria i Estònia– el país més agosarat pel que fa a la implementació de les reformes. Tot i això, caldrà que els successius governs mantinguin el ritme si el país vol complir amb el seu objectiu d'entrar a la UE en la primera ona d'expansió.

Estònia

Estònia és un altre dels països que ha protagonitzat una trajectòria brillant els darrers anys. Assolí la independència el 1991 i, per tant, partia amb un parell d'anys de retard respecte la majoria de països d'Europa Central i Oriental. Però a aquest petit país amb una població (1,5 milions) inferior a la del municipi de Barcelona no li ha quedat més remei que obrir la seva economia. Ha obtingut un

notable volum d'inversió estrangera –sobretot de països escandinaus– i ha enregistat taxes de creixement d'almenys el 4% entre 1995 i 1998. Estònia adoptà una política comercial extremadament liberal, abolint pràcticament tots els aranzels. Ingressà recentment a l'Organització Mundial del Comerç i s'ha compromès a obrir el seu mercat a les empreses estrangeres en els sectors de telecomunicacions i de serveis de turisme, financers, de transport i mediambientals abans de l'any 2003.

La privatització del sector industrial pràcticament s'ha completat i s'ha posat en marxa o acabat la del sector del gas, elèctrica, ferrocarrils i serveis municipals com la distribució d'aigua. A més d'escometre la privatització de les infraestructures, Estònia haurà de potenciar el desenvolupament d'institucions financeres no bancàries i incentivar les contribucions als fons de pensions privats.

Eslovènia

Eslovènia és el país amb la renda per càpita més alta del grup. No obstant, el seu ritme de reformes ha estat lent. Resten per privatitzar béns estatals als sectors de l'acer, banca, energia, transport, telecomunicacions i assegurances. Al país li caldrà millorar la gestió de les seves empreses mitjançant l'atracció de capital estranger i l'eliminació d'obstacles legals que impedeixen la reestructuració empresarial. A més, Eslovènia haurà d'ampliar el seu mercat de capitals a través d'una major transparència financera per part de les empreses i accelerar la reforma de les pensions. Seran necessàries també inversions substancials per ajustar la normativa mediambiental als nivells exigits per la UE, sobretot en l'àrea de la gestió d'aigües residuals.

Aquest any s'ha adoptat una llei bancària que permet els bancs estrangers obrir sucursals a Eslovènia, prèvia autorització del banc central. Els bancs estrangers que operin a Eslovènia estan sotmesos a la supervisió del banc central i han de complir determinats requisits pel que fa al mínim capital estatutari. Aquests requisits s'hauran d'eliminar per als bancs de països de la Unió Europea abans de l'accés d'Eslovènia a la UE.

Igual que els altres països de la regió que aspiren a incorporar-se a la UE, Eslovènia haurà d'esmenar la seva legislació per permetre als ciutadans membres de països de la UE comprar béns immobiliaris. Actualment només tenen dret a fer-ho ciutadans de la UE que hagin residit a Eslovènia durant tres anys. És un tema polèmic per als ciutadans dels països aspirants, que temen que els seus veïns més rics d'Europa Occidental comprin gran quantitat d'habitatges i terres. Com a d'altres dilemes als quals s'enfronten, posarà a prova la voluntat europeïsta dels països aspirants. ▀

Evolució del comerç entre la UE i els països candidats, de 1992 a 1998 (dades en milions d'euros)

Polònia

Any	Importacions (des de la UE)	Exportacions (cap a la UE)
1992	9.219	7.976
1993	11.114	8.458
1994	12.317	10.127
1995	15.297	12.252
1996	19.857	12.252
1997	25.020	14.163
1998	28.149	16.161

Principals socis (1998)

Alemanya	12.245	8.219
Itàlia	3.455	1.505
França	2.473	1.110
P. Baixos	1.958	1.067
Regne Unit	1.778	967
Bèlgica i Lux.	1.419	655
Suècia	1.196	646

Espanya	802	333
---------	-----	-----

Hongria

Any	Importacions (des de la UE)	Exportacions (cap a la UE)
1992	5.284	4.915
1993	6.447	4.878
1994	8.066	6.060
1995	8.729	7.610
1996	10.001	8.827
1997	13.560	11.576
1998	16.838	14.607

Principals socis (1998)

Alemanya	7.747	7.118
Àustria	2.835	2.186
Itàlia	1.678	1.247
França	1.045	86

Espanya	333	305
---------	-----	-----

República Txeca

Any	Importacions (des de la UE)	Exportacions (cap a la UE)
1993	7.087	5.636
1994	9.224	7.378
1995	11.653	8.996
1996	13.975	9.755
1997	15.836	11.737
1998	17.170	14.672

Principals socis (1998)

Alemanya	9.493	8.679
Àustria	1.581	1.457
Itàlia	1.300	888
França	1.110	736
Regne unit	1.032	851

Espanya	337	274
---------	-----	-----

Eslovènia

Any	Importacions (des de la UE)	Exportacions (cap a la UE)
1992	875	1.586
1993	2.270	3.178
1994	3.234	3.798
1995	3.736	4.244
1996	3.889	4.270
1997	6.303	4.660
1998	6.757	5.229

Principals socis (1998)

Alemanya	2.013	2.101
Àustria	1.696	1.095
Itàlia	1.079	726
França	945	712

Espanya	193	69
---------	-----	----

Estònia

Any	Importacions (des de la UE)	Exportacions (cap a la UE)
1992	334	262
1993	492	296
1994	1.030	594
1995	1.348	889
1996	1.697	1.089
1997	2.378	1.492
1998	2.695	1.762

Principals socis (1998)

Finlàndia	1.287	539
Suècia	397	422
Alemanya	388	259

Espanya	25	17
---------	----	----

Font: Statistical Service of the European Parliament (1999), Task Force Enlargement, Statistical Annex.

REVISTA CIDOB D'AFERS INTERNACIONALS

nº 48

¿Se han acabado las guerras en la antigua URSS?

Guillermo Marín

La nueva China en el nuevo equilibrio de poder regional

Rafael Bueno Martínez

Asia en el nuevo reparto de África

Luis María Mora

Israel: la división ante la paz

Ferran Izquierdo Brichs

El Estatuto jurídico-internacional de Jerusalén

Alfonso J. Iglesias Velasco

La cooperación social entre las Comunidades Europeas y los países del Magreb

Miquel Palomares Amat

La Comunidad de Países de Lengua Portuguesa.

Un nuevo foro de concertación y de cooperación

Frigdiano Álvaro Durántez Prados

Revista especializada dedicada al análisis de la Política y las Relaciones internacionales, desde diferentes perspectivas: política, económica y social.

Bibliografías específicas.

La mayoría de números son monográficos.

Elaborada y coordinada por expertos sobre el tema tratado.

FUNDACIÓ CIDOB
ELISABETS 12,
08001
BARCELONA
t. 93 302 64 95
f. 93 302 21 18
www.cidob.org

dCIDOB 73. **L'europa que ve.**

Història. Principals fets del segle XX.

Polònia

- 1914-1918** El final de la Primera Guerra Mundial suposa el naixement de la Polònia independent (l'origen de la qual com a Estat es remunta al 966) després de diverses particions a final del segle XVIII-principi del XIX de mans d'Àustria, Prússia y Rússia. El Tractat de Versalles, el 1919, delimita les fronteres occidentals de Polònia.
- 1920** Durant la guerra civil russa, Polònia és envaïda però les tropes soviètiques són derrotades a la batalla de Varsòvia, entre el 13 i el 19 d'agost.
- 1921 Març.** El tractat de Riga, signat per Polònia, Rússia i Ucraïna, suposa la fi de la guerra entre Polònia i Rússia i la delimitació de les fronteres orientals.
- 1926-1939** Govern ultradretà de Jozef Pilsudski.
- 1932-1934** El 1932 Polònia signa un tractat de no-agressió amb l'URSS, i el 1934 fa el mateix amb Alemanya.
- 1939 Març.** Davant les pretensions territorials d'Alemanya sobre Polònia, els aliats garanteixen la independència del territori.
- Agost.** El pacte germanosoviètic inclou la partició de Polònia. **Setembre.** Alemanya envaeix Polònia, iniciant-se la Segona Guerra Mundial. Pocs dies després les tropes soviètiques també hi entren i el territori queda dividit. La població jueva queda confinada en guetos.
- 1941** Alemanya ocupa tot el territori de Polònia.
- 1942** El partit comunista polonès es recomposa sota el nom de Partit dels Treballadors polonesos.
- 1944** La sublevació de Varsovia sucumbeix davant els alemanys sense rebre cap ajuda de l'Exèrcit soviètic. S'estableix el Comitè Polonès d'Alliberament Nacional, sota els auspicis de l'URSS.
- 1945 Març.** Les tropes soviètiques expulsen les alemanyes del territori. El Comitè Polonès d'Alliberament Nacional forma un Govern provisional. Pels tractats de Ialta i Potsdam, els territoris a l'est dels rius Oder i Neisse (un terç del territori actual de Polònia) passen a sobirania polonesa.

Règim comunista i oposició

- 1947** S'estableix una República Popular amb el Partit dels Treballadors polonesos, liderat pel comunista Wladyslaw Gomulka com a força dominant.
- 1948 Desembre.** El Partit dels Treballadors s'uneix amb el Partit Socialista Polonès per formar el Partit dels Treballadors Units de Polònia (PZPR), que forma a la pràctica l'únic partit de l'Estat. S'inicia la soviètzació de Polònia.
- 1956** Vagues massives dels treballadors industrials per la falta d'aliments. El nou dirigent comunista Wladyslaw Gomulka promet una liberalització.
- 1964** Es comencen a implementar lleugeres reformes econòmiques però el desengany popular es manifesta el 1968.
- 1970 Desembre.** L'augment de preus dels aliments provoca manifestacions importants, amb nombroses morts, al port bàltic de Gdansk. Gomulka ha de dimitir com a primer secretari del partit i és succeït per Edward Gierek.
- 1976** Es crea el Comitè de Defensa dels Treballadors (KOR).
- 1980** L'increment de preus de la carn provoca manifestacions al voltant de Varsòvia, que s'estenen a la resta del país. Cal destacar l'ocupació de les drassanes de Gdansk pels treballadors. Aquests forcen la legalització del sindicat Solidaritat, liderat per Lech Walesa.
- 1981** Davant les incessants manifestacions per part dels treballadors, el Govern imposa la llei marcial i s'estableix un Consell Militar de Salvació Nacional. El general Wojciech Jaruzelski es converteix en secretari del partit.
- 1982** El Govern aboleix els sindicats, provocant fortes protestes i Lech Walesa és empresonat junt amb d'altres sindicalistes.
- 1983 Juliol.** La llei marcial queda aixecada i es dissol el Consell Militar. Es declara una àmplia amnistia.
- Octubre.** Lech Walesa rep el premi Nobel de la Pau.
- 1984 Octubre.** Jerzy Popieluszko, un capellà catòlic pro Solidaritat, és assassinat per la policia secreta.
- 1985-1988** Sota la influència de la *perestroika* soviètica, comença una liberalització gradual. Les vagues no s'acaben mai i Jaruzelski decideix iniciar negociacions amb l'opositor. Comencen les "Taules Rodones".

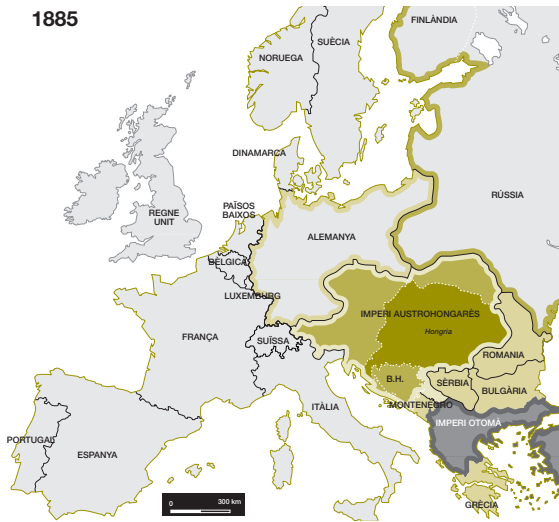
La transició democràtica

- 1989 Abril.** Restauració dels sindicats. S'aprova la celebració d'eleccions multipartidistes i s'estableix un sistema bicameral. A l'agost, el primer ministre postcomunista, Tadeusz Mazowiecki, forma un Govern de coalició. El desembre el país passa a anomenar-se República de Polònia i es reintrodueixen els símbols precomunists.
- 1990** Comença el programa econòmic conegut com a "teràpia de xoc". El partit comunista es dissol i passa a anomenar-se Partit Socialdemòcrata. El desembre Lech Walesa és proclamat president per un període de cinc anys.
- 1991 Desembre.** Polònia i la UE signen un acord d'associació, després de dissoldre's el Tractat de Varsòvia i el CAME.
- 1992** Acord amb la Federació Russa per a la retirada de les tropes soviètiques del territori polonès.
- 1993** Es convoquen eleccions generals.
- 1994 Abril.** Polònia demana l'ingrés a la Unió Europea. **Setembre.** Les últimes tropes russes abandonen Polònia.
- 1995** El guanyador de les eleccions presidencials, del 23 de desembre, és Aleksander Kwasniewski (del nou partit socialdemòcrata, excomunista) que és nomenat president.
- 1996 Juny.** Partits de centredreta, incloent Solidaritat, formen l'Acció Electoral Solidaritat (AWS) per concórrer a les eleccions parlamentàries de 1997.
- 1997 Febrer.** La vaga de sis dies dels treballadors de la mina de Belchatow provoca problemes de subministrament a la central elèctrica que produeix una quarta part de l'energia al país. **Abril.** El dia 2, després de quatre anys de negociacions, l'Assemblea Nacional adopta una nova Constitució. **Setembre.** El 21 l'AWS aconsegueix la victòria a les eleccions generals amb un 33,8% dels vots. Jerzy Buzek, de la Solidaritat, és nomenat primer ministre. **Novembre.** La Sejm (Cambra Baixa) aprova el programa del Govern de prioritzar la integració de Polònia a l'OTAN i la UE.
- 1998 Gener.** L'Assemblea Nacional, després de cinc anys, ratifica el Concordat signat amb el Vaticà el 1993. **Juny.** La Sejm adopta una resolució de condemna del règim comunista imposat a la postguerra per l'URSS. **Setembre.** Entra en vigor el nou codi penal, que aboleix la pena de mort, condició indispensable per ingressar a la UE.
- 1999 Març.** El dia 12 Polònia ingressa a l'OTAN.

Hongria

De la Primera a la Segona Guerra Mundial: dissolució de l'imperi Austrohongarès i naixement de la República d'Hongria

- 1867** L'imperi dels Habsburg es reorganitza en una monarquia dual d'Àustria i Hongria, amb Francesc Josep I com a rei.
- 1914 Juny.** Un jove serbi assassina l'hereu dels trons d'Hongria i Àustria, l'arxiduc Francesc Ferran. Hongria demana una acció bèl·lica contra Sèrbia, produint l'inici de la Primera Guerra Mundial.
- 1918 Octubre.** Austrohongria accepta les condicions d'armistici imposades a Alemanya. S'acorda la dissolució de la monarquia dual i el replegament de les tropes hongareses. Revolució democrataburgesa a Budapest.
- 1919 Gener.** El president d'Hongria, el liberal comte Mihály Károlyi, proclama la república i obliga el rei Carles I a exiliar-se. Poc després, de resultes de la debilitat del Govern, Béla Kún proclama la República Soviètica d'Hongria que dura uns mesos.
- El nou Estat txec, Romania i Sèrbia s'annexionen diverses zones d'Hongria (Transilvània, Transdanúbia, Croàcia).
- 1920** El despòtic almirall Nicholas Horthy restaura la monarquia i és nomenat regent mentre es decideix qui ha d'ocupar el tron. Període del "terror blanc" que dura fins la Segona Guerra Mundial. Pel tractat de pau de Trianon, imposat pels aliats, el territori d'Hongria queda reduït en un 28% i el 60% de la seva població queda distribuïda entre Romania, Sèrbia, Txecoslovàquia i Àustria.
- 1938** Per la decisió de Viena entre Hitler i Mussolini, la major part de regions txecoslovaques amb majoria hongaresa seran retornades a Hongria, que participarà en la Segona Guerra Mundial en contra dels aliats.

Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Atlas des peuples d'Europe Centrale. Paris: La Découverte (1991).

- 1943-1945** Les tropes alemanyes ocupen Hongria on es succeeixen governs pronazis.
- 1945 Gener.** Hongria és alliberada per les tropes soviètiques i les fronteres anteriors a 1938 són restaurades.

El període comunista

- 1946 Febrer.** Hongria es constitueix en República.
- 1946-1947** Àmplia majoria comunista a l'Assemblea Nacional Provisional de la postguerra, confirmada a les eleccions de 1947.
- 1948 Juny .** Els comunistes i els socialdemòcrates s'uneixen per fundar el Partit Hongarès dels Treballadors (PHT).
- 1949 Agost.** Es constitueix la República Popular d'Hongria. L'oposició política queda suprimida. Mátyás Rákosi és nomenat secretari general del PHT el 1949 i primer ministre el 1952.
- 1953** Després de la mort de Stalin, el reformista Imre Nagy substitueix Rákosi i inicia un breu període de reformes econòmiques, conegudes com el "nou curs", fins que Rákosi, amb el suport del Kremlin, l'obliga a dimitir el 1955.
- 1956 Octubre.** Aixecament popular anticomunista ("revolució del 56"). Imre Nagy és readmès com a primer ministre per calmar els ànims de la població. **Novembre.** Les tropes soviètiques intervenen i aturen la revolta. Instauren un nou Govern presidit per János Kadar.
- 1958 Juny.** Imre Nagy i un centenar de persones més són executades. El Partit dels Treballadors és refundat com a Partit Socialista Hongarès dels Treballadors, encapçalat per Kadar.
- 1956-1966** S'inicia un llarg període d'estabilitat política i de dures repressions contra la disidència, malgrat persistir cert pragmatisme econòmic.

- 1968-1980** Període de l'anomenat "socialisme a la *gulash*", atípic dins el bloc soviètic pels seus successius intents de reforma econòmica. 1968-1972: "nou mecanisme econòmic"; 1971-1978: tornada a l'economia centralitzada; 1979-1980: noves reformes econòmiques.
- 1983-1985** Introducció el 1983 d'una nova llei electoral que permet eleccions més competitives a l'Assemblea Nacional i als municipis el 1985. Per influència de la *perestroika* soviètica, Kadar perd poder i el 1988 és substituït com a secretari general pel reformista Károly Grósz.

La transició democràtica

- 1989 Gener.** Es legalitza el dret de vaga i el de manifestació. La pluralitat política és restablerta el febrer. El març 100.000 persones es manifesten pacíficament a Budapest demanant eleccions lliures, la retirada de les tropes soviètiques d'Hongria i una commemoració oficial de l'aixecament de 1956 i de l'execució d'Imre Nagy. El Partit Socialista dels Treballadors es dissol a l'octubre i es reconstitueix com a Partit Socialista d'Hongria (PSH). **Octubre.** El dia 23 es proclama la República d'Hongria.
- 1990 Març-abril.** Primeres eleccions multipartidistes lliures des de 1945. Es forma una coalició de Govern; a l'agost Árpád Göncz és elegit president de la República i József Antall president del Consell de Ministres. **Novembre.** Hongria es converteix en el primer Estat de l'est d'Europa en esdevenir membre del Consell d'Europa.
- 1993** Després de nombrosos debats i creuament d'acusacions entre les diverses forces polítiques, s'aprova una legislació

que permet la persecució dels crims comesos durant el règim comunista.

- 1994** Hongria i la UE signen un acord d'associació el febrer i a l'abril Hongria sol·licita l'ingrés a la UE.
- 1995** Hongria signa la Convenció sobre la Protecció de les minories nacionals del Consell d'Europa. S'inicien les privatitzacions massives.
- 1996** **Març.** Hongria és admesa a l'OCDE.
- 1997** **Juliol.** L'OTAN convida formalment Hongria a ingressar a l'organització. **Novembre.** En referèndum, el 85,3% de l'electorat (amb una participació del 49%) vota a favor de l'ingrés d'Hongria a l'OTAN. La poca participació fa que els partits de l'oposició reclamin la invalidació del referèndum.
- 1999** **Març.** Hongria ingressa a l'OTAN.

República Txeca

- 1918** **Maig.** L'acord de Pittsburgh, entre txecs i eslovacs suposa la creació de Txecoslovàquia, qual és proclamada com a República el 28 d'octubre i reconeguda internacionalment amb el Tractat de Versalles de 1919.

De la Segona Guerra Mundial al sistema comunista

- 1938** Després de la Conferència de Munich, en la qual el Regne Unit i França cedeixen davant d'Itàlia i Alemanya, aquesta última s'annexiona Àustria i els Sudets.
- 1939** **Març.** Les tropes alemanyes envaeixen Txecoslovàquia i s'estableix un protectorat alemany a Bohèmia i Moràvia, mentre que a Eslovàquia es proclama la independència.
- 1945** **Juny.** Finalitzada la Segona Guerra Mundial, es restableixen les fronteres anteriors a 1938 tot i que se cedeix una àrea a l'est de l'URSS.
- 1946** A les eleccions, el Partit Comunista de Txecoslovàquia (CPCz) venç amb un 38% dels vots i forma una coalició de Govern.
- 1948** El 25 de febrer, després de la dimissió forçada dels ministres d'altres partits de la coalició, el CPCz assumeix el control total. El 9 de juny Txecoslovàquia es proclama una República Democràtica Popular.

El període comunista

- Anys cinquanta** Txecoslovàquia s'alinea al bloc soviètic i ingressa en el Tractat de Varsòvia i en el Consell d'Assistència Econòmica Mútua (CAME).
- 1963** Es forma un nou Govern amb Jozef Lenárt com a primer ministre, al mateix temps que el país canvia de nom pel de República Socialista de Txecoslovàquia i s'adopta una nova Constitució.
- 1968** **Gener.** Alexander Dubcek assumeix el càrrec de secretari general del CPCz, substituïnt Antonín Novotný, que el març és substituït també com a president pel general Ludvík Svoboda. El Govern inicia reformes liberals, desmarcant-se del bloc comunista. És el període conegut com "Primavera de Praga". **Agost.** Per iniciativa soviètica, les tropes del Tractat de Varsòvia (uns 600.000 homes) envaeixen Txecoslovàquia, ocupant Praga i les ciutats més importants. La població endega protestes massives que són durament reprimides.
- 1969** **Abril.** Alexander Dubcek és substituït per la força per l'eslovac Gustáv Husák com a primer secretari del CPCz. S'abandonen les reformes iniciades amb la Primavera de Praga, excepte el programa de federalització, a partir del qual Txecoslovàquia s'havia transformat, el gener anterior, en una federació de les repúbliques Txeca i Eslovaca, amb governs propis per a cadascuna. El país emmudeix sota el pes de la "normalització".
- 1977** **Gener.** Un grup d'intel·lectuals i antics polítics reformistes, entre d'altres, formen el grup dissident Carta 77 com a pressió per aconseguir el reconeixement dels drets civils i polítics.
- 1988** Sota la influència de la *perestroika* soviètica, es produeixen manifestacions antigovernamentals a tots el país, liderades per la Carta 77.
- 1989** Václav Havel, un dels líders de la Carta 77, és condemnat a presó per nou mesos, però les manifestacions no s'aturen. **Novembre.** El dia 17, 50.000 persones, la majoria estudiants, es manifesten a Praga contra el Govern. La policia dispersa la manifestació de manera violenta, amb el resultat de 500 manifestants ferits. Els rumors falsos de què un estudiant ha estat mort, provoquen manifestacions a tot el país (500.000 persones a Praga). La Carta 77 s'uneix a d'al-

tres grups opositors i es funda el Fòrum Cívic, que rep un gran suport popular. Sota aquesta pressió, la direcció comunista decideix suprimir de la Constitució l'article que consagra la legitimitat del partit únic. **Desembre.** Per la mateixa raó, el CPCz condemna la invasió del país el 1968. Václav Havel és proclamat president de la República.

El període democràtic

- 1990** **Abril.** L'Assemblea Federal aprova reanomenar el país com a República Federal Txeca i Eslovaca. **Juny.** Els dies 8 i 9 se celebren les primeres eleccions legislatives lliures des de 1946. A Txèquia el Fòrum Cívic aconsegueix el 46% dels vots. S'obre un període de transició de dos anys fins a les noves eleccions legislatives, el 1992, durant el qual s'ha d'aprovar una nova Constitució federal i s'ha d'elegir un nou president de la República. **Juny.** Alexander Dubcek és reelegit president de l'Assemblea Federal.
- 1991** **Març.** S'inicia l'elaboració d'una nova Constitució federal. Les converses entren en un punt mort a final d'any en la discussió de l'estatus que ha de tenir cada república dins la federació. El president Havel proposa la celebració d'un referèndum sobre la possible divisió de Txecoslovàquia en dos estats independents, però l'Assemblea Federal ho rebutja. A principis del 1992 s'acorda aturar les converses fins passades les eleccions. **Desembre.** Txecoslovàquia signa els "Acords Europeus" amb la UE.
- 1992** **Juliol.** El dia 17 el Consell Nacional eslovac aprova una declaració simbòlica de la sobirania eslovaca. Una setmana després els primers ministres txec i eslovac acorden la dissolució de la República Federal Txeca i Eslovaca a partir de l'1 de gener de 1993, després de signar-se una sèrie d'acords comercials i econòmics.
- 1993** **Gener.** La Cambra dels Diputats elegix Václav Havel com a primer president de la República Txeca.
- 1994** **Març.** La República Txeca entra en el programa de cooperació militar de l'OTAN.
- 1996** **Gener.** El dia 17 la República Txeca sol·licita l'adhesió a la UE.
- 1997** **Novembre.** 60.000 membres de sindicats es manifesten a Praga contra la política econòmica i social del Govern de Václav Klaus, elegit un any abans.
- 1998** **Gener.** Václav Havel és reelegit en les eleccions presidencials. **Abril.** El legislatiu aprova l'ingrés de la República Txeca a l'OTAN.
- 1999** **Març.** La República Txeca ingressa a l'OTAN.

Eslovènia

De l'imperi Austrohongarès a Iugoslàvia

- 1918** Després de la dissolució de la monarquia dual austrohongaresa, es proclama el Regne dels Serbis, Croates i Eslovens, que uneixen els antics territoris dels Habsburgs amb Sèrbia i Montenegro.
- 1929** El país adopta el nom de Iugoslàvia (iugo = sud).

Eslovènia a la Iugoslàvia de Tito

- 1937** Josip Broz (Tito) esdevé secretari general del Partit Comunista de Iugoslàvia, que serà el principal instigador dels Partisans (l'Exèrcit d'alliberament nacional).
- 1941** Es crea el Front Eslovè d'Alliberament, que s'uneix als partisans de Tito, actuant sobretot a Croàcia, Bòsnia i Montenegro.
- 1944** Les tropes soviètiques entren a Belgrad i el rei Pere II és deposat.
- 1945** Una nova Constitució estableix una federació de sis repúbliques. Tito és nomenat primer ministre.
- 1953** Tito és elegit president, càrrec que conservarà fins a la seva mort, el 1980. Durant aquest temps, Iugoslàvia manté una política de no-alineament amb cap dels dos blocs.
- 1963** Es proclama la República Federal Socialista de Iugoslàvia.
- 1971** Tito estableix un sistema col·lectiu de poder amb càrrecs rotatius amb l'objectiu d'unificar les diverses nacionalitats i frenar les ambicions nacionals, sistema que s'estén al lideratge del Partit Comunista el 1979.
- 1975** El Tractat d'Osimo ratifica les fronteres entre Itàlia i Iugoslàvia (és a dir, les fronteres amb Eslovènia).

La Iugoslàvia posttitaista

- 1989** **Setembre.** El dia 27, l'Assemblea eslovena, preocupada per l'auge del nacionalisme serbi, vota a favor d'esmenes radicals a la Constitució d'Eslovènia introduint el pluralisme polític, confirmant la seva sobirania i el dret de separar-

se de la República Federal Socialista de Iugoslàvia. El desembre sis partits formen la coalició "Oposició Democràtica d'Eslovènia" (DEMOS).

1990 Gener. La delegació eslovena abandona el 14è Congrés de la Lliga dels Comunistes de Iugoslàvia. El boicot rep el suport de les delegacions de Croàcia i Macedònia. **Març.** Eslovènia passa a anomenar-se República d'Eslovènia. **Abril.** DEMOS aconsegueix la majoria al Parlament republicà. **Juliol.** El dia 2 la cambra legislativa declara la sobirania de la república i afirma que les lleis republicanes prevaldran sobre les lleis federals. **Setembre.** La república d'Eslovènia assumeix les funcions de defensa, enfrontant-se directament a l'Exèrcit federal, dominat per Sèrbia. **Desembre.** El 89% dels electors voten el dia 23 en referèndum a favor de la independència d'Eslovènia.

L'Eslovènia independent

1991 Gener. Eslovènia i Croàcia signen tractats d'amistat i cooperació. **Maig.** Eslovènia declara la intenció de secessionar-se de la República Federal de Iugoslàvia abans del juliol i crea l'Exèrcit eslovè. **Juny.** El dia 25 Eslovènia proclama la seva independència de la República de Iugoslàvia. El dia 27, les tropes federals iugoslaves es mobilitzen. **Juliol.** Liubliana és bombardejada el dia 2. El Govern eslovè demana l'alto el foc. L'endemà les tropes federals comencen la retirada d'Eslovènia. **Octubre.** Eslovènia declara al dia 8 la seva total independència i introdueix una moneda pròpia. El dia 26 les tropes federals abandonen completament el territori. **Desembre.** S'adopta una nova Constitució el dia 23.

1992 Gener. La Comunitat Europea reconeix la República d'Eslovènia. **Maig.** L'ONU admet la República d'Eslovènia entre els seus membres.

1993 Juliol. Eslovènia ingressa al Consell d'Europa. Desembre Eslovènia adquireix l'estatut d'observador a la UEO.

1995 Juny. Eslovènia i Croàcia arriben a un acord sobre el 98% de les fronteres entre ambdós països.

1996 Juny. Eslovènia signa un acord d'associació amb la UE i presenta la seva sol·licitud d'adhesió.

1997 Novembre. Eslovènia reconeix la República Federal de Iugoslàvia.

1998 Febrer. El ministre de Defensa presenta l'estratègia governamental per adherir-se a l'OTAN. **Març.** Eslovènia ratifica, el dia 25, l'acord-marc sobre la protecció de les minories nacionals. **Novembre.** La Comissió Europea publica un informe on expressa els seus dubtes sobre la capacitat d'Eslovènia per adherir-se a la UE. Això afavoreix una unió entre el partit al Govern i l'oposició per treballar junts per l'adhesió.

Estònia

Naixement del primer Estat independent d'Estònia

1905 La revolució russa de 1905 suposa un impuls a les aspiracions d'autonomia d'Estònia, les quals neixen a finals del segle XIX després de 200 anys de domini tzarista.

1914-1917 Coincidint amb la Primera Guerra Mundial, sorgeixen demandes d'autonomia per Estònia entre els liberals nacionalistes.

1917 Després de la caiguda del tzarisme, el febrer de 1917, el Govern provisional rus aprova l'autonomia d'Estònia i s'elegeix el Consell del Territori com a cambra representativa. L'octubre, amb el cop d'estat bolxevic, el Comitè Executiu del Soviet d'Estònia entra en conflicte amb el Consell del Territori, que es declara com el poder suprem d'Estònia i manifesta el dret del poble estonià a l'autodeterminació. El Consell queda prohibit pels bolxevics.

1918 Gener. El Govern rus cancel·la les eleccions a l'assemblea constituent d'Estònia. **Febrer.** El trencament de les converses de pau entre Rússia i Alemanya força l'Exèrcit rus d'Estònia a dirigir-se al front per evitar l'avanç germànic, fet que és aprofitat pels partits del Consell del Territori per formar el Comitè Estonià de Salvació, que declara la independència d'Estònia el dia 24, reconeguda pel Regne Unit, França i Itàlia. Alemanya ocupa el país. **Novembre.** Després de la derrota d'Alemanya a la Primera Guerra Mundial, Rússia ataca Estònia i en pocs mesos n'ocupa dues terceres parts.

1919 En només tres setmanes, i amb el suport del Regne Unit, Finlàndia i Escandinàvia, les tropes estonianes recuperen el territori envaiat per Rússia.

1920 Febrer. Pel tractat de pau de Tartu, Rússia reconeix la independència d'Estònia. **Juny.** Es proclama la primera Constitució d'Estònia que estableix un sistema parlamentari.

1924 El partit comunista d'Estònia, il·legal, intenta un cop d'estat impusat per la Internacional Comunista. La fallida del cop provoca la desaparició del partit i el deteriorament de les relacions amb l'URSS.

1934-1940 Període d'autoritarisme en què els partits polítics són prohibits i es restringeixen les llibertats polítiques, sense que hi hagi una oposició destacable. El 1938 s'aprova una nova Constitució, s'estableix un Parlament bicameral i el Partit Comunista i la Lliga dels Veterans de la Guerra d'Independència (de caire feixista) són legalitzats i amnistiats.

Període comunista

1939 Agost. Alemanya i l'URSS signen el pacte germanosoviètic, que inclou Estònia en la zona d'influència soviètica. **Setembre.** Estònia es veu obligada a acceptar l'establiment de bases militars soviètiques al territori.

1940 Juny. El Govern estonià ha de dimidir i es convoquen eleccions en les quals només participen candidats del partit comunista. **Juliol.** El dia 21 el nou Govern proclama la República Socialista Soviètica d'Estònia, que el 6 d'agost queda incorporada a l'URSS. S'inicien deportacions massives d'estonians cap a Sibèria.

1941 Juny. La nit del 14 més de 10.000 persones són arrestades i deportades a Sibèria per les autoritats russes.

Juliol. Les tropes alemanyes entren a Estònia, expulsant les tropes russes, i l'ocupen fins el setembre de 1944.

1944 L'URSS torna a imposar-se a Estònia, iniciant un procés de "sovietització" del país. Una important diàspora aconsegueix instal·lar-se a diversos països occidentals.

1944-1980 Entre 1947 i 1949 es produeix la col·lectivització d'Estònia. S'incrementa la repressió política i s'expandeix la indústria pesant. A partir del 1960, com a la resta de l'URSS, sorgeixen algunes formes d'oposició, sobretot entre els intel·lectuals.

1987 Agost. A la llum de la *perestroika*, i coincidint amb l'aniversari de la signatura del pacte germanosoviètic, es produeixen manifestacions per tot el país i es forma el Grup Estonià per a la Publicació del Pacte Molotov-Ribbentrop (MRP-AEG).

1988 Abril. Es funda el Front Popular Estonià que es converteix en un dels motors de canvi democràtic a Estònia i un model per a la resta de l'URSS. El novembre el Soviet Suprem (Parlament) estonià adopta una declaració de sobirania i reclama un nou tractat d'unió.

1989 Gener. El Soviet Suprem adopta l'estonià com a llengua oficial i la bandera tricolor d'Estònia com a oficial. El novembre anul·la la decisió presa el 1940 d'entrar a l'URSS.

1990 Febrer. El dia 22 el Soviet Suprem aboleix de la Constitució la supremacia del Partit Comunista. Paral·lelament, el Congrés d'Estònia, rival radical del Soviet Suprem, es declara l'únic representant constitucional del poble estonià i demana la independència del territori i la retirada de les tropes soviètiques. **Març.** Es porten a terme les primeres eleccions generals democràtiques, a les quals surt vencedor el Front Popular. **Abril.** Es restableixen el nom anterior el 1940 (República d'Estònia) i es declara que Estònia és un Estat independent.

1991 En el referèndum que Gorbaxov organitza el març sobre la conservació de la Unió Soviètica, Estònia planteja la qüestió de la independència, recollint al seu favor el 78% de l'electorat de la república (un 30% entre la població russa). Després del fracàs del cop d'estat a Moscou l'agost, el 6 de setembre l'URSS reconeix la independència d'Estònia, que és admesa a l'ONU i a l'OSCE.

La transició democràtica

1992 Juny. S'aprova la nova Constitució en referèndum, amb un 91% dels vots a favor. **Setembre.** Eleccions legislatives i presidencials.

1994 Agost. Les tropes russes abandonen definitivament Estònia.

1995 Febrer. Llei de ciutadania que, de fet, discrimina en l'accés a la ciutadania la població russòfona. La llei va haver de ser reformada per tal d'adequar-se als criteris de la UE. **Juliol.** Estònia esdevé membre associat de la UE i el desembre en sol·licita la seva adhesió.

1997 Juliol. La Comissió Europea recomana l'inici de negociacions amb Estònia per al seu ingrés a la UE.

dCIDOB 73. **L'europa que ve.**

Cronologia internacional.

Cronologia internacional

D'octubre a novembre a desembre de 1999

Octubre

1. Tailàndia. Dotze homes armats assalten l'ambaixada de Myanmar a Bangkok i retenen trenta persones demanant a la junta militar que dialogui amb l'oposició i alliberi els presos polítics.

2. EUA/Federació Russa. El secretari d'Energia americà i el ministre rus de l'Energia Atòmica signen un acord de cooperació sobre el control i la seguretat de matèries nuclears, després de l'accident al Japó el passat dia 30 de setembre.

ONU. L'informe GEO-2000 del Programa Mediambiental de l'ONU destaca la situació insostenible que es viu per l'augment de la població mundial i l'excés de consum, que no permet que els recursos es recuperin.

3. Àustria. El Partit Liberal d'Àustria, dirigit pel populista ultradretà Jörg Haider, es converteix en la segona força política després de les eleccions legislatives, amb un programa que defensa postulats racistes i xenòfobs.

Índia. La coalició encapçalada pel nacionalista Atal Behari Vajpayee es perfila com la guanyadora de les eleccions legislatives després de cinc jornades electorals marcades per enfrontaments i atemptats. La victòria de Vajpayee suposa la derrota de Sonia Gandhi, presidenta del congrés.

6. Indonèsia. Els representants de l'Exèrcit indonès a l'Assemblea Consultiva Popular (Parlament) demanen que la cambra aprovi i accepti els resultats del referèndum del 30 d'agost sobre la independència de Timor Oriental.

7. Mèxic. Una allau de fang sepulta una escola de l'Estat de Puebla on es refugien 50 persones que han hagut de marxar de les seves cases com a conseqüència de les pluges torrencials dels últims dies, que ja han provocat 180 morts i 200.000 damnificats.

8. Regne Unit. El Tribunal Penal de Londres autoritza l'extradició a Espanya del general Augusto Pinochet, acusat de 34 delictes de tortura i un de conspiració per torturar.

9. Equador. Els dos espanyols i la belga-canadenca segrestats el passat 11 de setembre són alliberats a l'Amazònia equatorial en perfecte estat de salut.

10. Timor Oriental. Tropes de l'Exèrcit indonès desapareixen contra un contingent de la Força Internacional per Timor Oriental al·legant que han penetrat en territori de

Timor Occidental.

11. Índia. El nacionalista hindú Atal Behari Vajpayee és nomenat primer ministre després d'obtenir la majoria a les eleccions celebrades entre setembre i principis d'octubre.

12. Pakistan. El Govern de Nawaz Sharif és destituït en un cop d'estat de l'exèrcit, hores després que el seu cap, el general Pervez Musharraf fos destituït pel Govern. El cop alarma la comunitat internacional donat que el Pakistan és una potència nuclear i pel conflicte que l'enfronta amb l'Índia. En una al·locució al país, el general colpista no aclareix les seves intencions i el dia 15 assumeix plens poders, suspèn la Constitució i declarant l'estat d'Emergència.

ONU. Adnan Mevic, un bosni musulmà nascut a Sarajevo, és declarat per l'ONU l'habitant 6.000 milions del planeta.

13. Colòmbia. 32 narcotraficants són detinguts en tres ciutats colombianes i a Equador i Mèxic en el marc de l'Operació Mil·lenni, coordinada per l'Agència Central d'Intel·ligència (CIA) dels EUA.

14. EUA. El senat nord-americà vota en contra de la ratificació del Tractat de Prohibició de Proves Nuclears, un dels cavalls de batalla del president Bill Clinton.

15. Israel. 151 presoners palestins i àrabs, entre ells membres de Hamàs, són alliberats en compliment dels Acords de Pau signats el novembre passat i ratificats el setembre.

17. Equador. 25.000 persones evacuades per l'inici de l'erupció del volcà Tungurahua.

18. Indonèsia. Tots els grups del Parlament voten a favor d'acceptar la independència de Timor Oriental després de 24 anys d'ocupació militar.

19. Regne Unit. Enmig de nombroses manifestacions contra l'autoritarisme i l'incompliment dels Drets Humans, el president de la Xina, Jiang Zemin, inicia una visita oficial de quatre dies a Londres.

Amèrica Central/Espanya. Un informe d'Intermon posa de manifest que dels ajuts oficials concedits per Espanya a Hondures, Nicaragua, Guatemala i El Salvador per reparar les destrosses de l'huracà Mitch, només un 4% s'ha destinat a projectes d'ajut al desenvolupament.

20. Indonèsia. El líder del Partit del Despertar Nacional de caire islamista, Abdurrahman Wahid, és elegit president d'Indonèsia per l'Assemblea General, substi-

tuint Yusuf Habibie. La seva principal rival, Megawati Sukarnoputri, filla del fundador d'Indonèsia, és escollida vicepresidenta.

21. Txetxènia. Diversos míssils impacten sobre la capital, Grozni, provocant la mort d'almenys trenta persones a la Maternitat, la majoria dones i nens.

24. Argentina. Fernando De la Rúa, candidat de l'Aliança Opositora, guanya les eleccions presidencials amb una majoria prou àmplia per evitar la celebració d'una segona volta, posant fi a l'hegemonia peronista al país.

Suïssa. La Unió Democràtica del Centre, partit ultradretà, es converteix en el partit més votat i en la tercera força parlamentària a les eleccions federals. El partit Socialista, la primera força, pateix un retrocés molt important.

Tunísia. El president Zine el Abidin Ben Ali obté el 99% dels vots a les primeres eleccions presidencials des de 1954, en les quals participa una oposició autoritzada i controlada pel Govern.

25. Israel. S'inaugura la carretera de 44 quilòmetres que, travessant territori d'Israel, uneix les franjes de Gaza i Cisjordània. El corredor estarà obert 10 hores diàries durant pràcticament tot l'any i caldrà una identificació per poder circular-hi.

27. Armènia. Diversos terroristes assalten el Parlament i assassinen, entre d'altres, el primer ministre Vazgen Sarkysan. Després de negociar amb el president del país, els assaltants s'entreguen sense quedar clares les motivacions de l'assalt, tot i que l'Exèrcit manifesta el seu suport al president.

Txetxènia. Els bombardeigs russos sobre el centre de Grozni causen almenys 112 morts i 220 ferits.

30. Algèria. El president Abdelaziz Bouteflika ordena l'alliberament de 5.000 presos, 152 dels quals són militants islamistes.

Timor Oriental. Els últims soldats indonèsis abandonen la capital, Dili, posant fi a 24 anys d'ocupació del territori que han suposat 200.000 morts.

31. Índia. Passat el pitjor cicló dels últims 30 anys, i el segon que afecta el territori en un mes, es produeixen nombrosos saqueigs i robatoris a l'Estat d'Orissa, a l'est del país, mentre el Govern fa crides a la solidaritat internacional. El balanç de víctimes del cicló és, unes setmanes després, de 7.500 morts i un milió i mig de damnificats.

Novembre

1. EUA/Panamà. Els EUA transfereixen a Panamà les últimes bases militars que té al canal de Panamà, com a pas previ a la transferència de la sobirania del canal, que passarà a Panamà el proper 31 de desembre.

2. Espanya/Argentina. El jutge espanyol Baltasar Garzón ordena el processament de 98 militars argentins condemnats per terrorisme i genocidi durant les juntes militars de 1976 a 1983. El Govern argentí manifesta que no actuarà en contra dels acusats en compliment de la "Llei de Punt Final", que eximeix de culpa els militars argentins.

Colòmbia. Les Forces Armades Revolucionàries de Colòmbia (FARC) alliberen els dos tècnics espanyols i el ciutadà argelí que havien segrestat nou mesos abans, reconeixent que el segrest ha estat un error.

3. Marroc. El ministre de l'Interior, Dris Basri, afirma que el referèndum per l'autodeterminació del Sàhara Occidental, que s'ha de celebrar el juliol del 2000, serà ajornat una vegada més –s'hauria d'haver celebrat el 1991– pels nombrosos recursos presentats contra el cens que elabora l'ONU.

4. Federació Russa. Després de dues setmanes de bloqueig, les autoritats russes obren la frontera entre Txetxènia i Ingúixia per permetre el pas dels refugiats txetxens.

6. Austràlia. El 54% dels electors es decanten en referèndum pel manteniment de la monarquia anglesa com a cap d'Estat, derrotant l'opció republicana, que obté el 45% dels sufragis.

7. Israel. Tres bombes fan explosió al centre de la ciutat de Netanya, al nord de Tel Aviv, provocant, almenys, 27 ferits. Les autoritats atribueixen a Hamàs l'atemptat, que es produeix un dia abans de la cimera de Ramala, entre israelians i palestins, per discutir els punts més complicats del procés de pau.

Mèxic. Francisco Labastida venç en les primàries al candidat del Partit Revolucionari Institucional (PRI), Roberto Madrazo, posant fi a la designació del nou president per part del president sortint.

8. Marroc. Els tribunals condemnen a 25 persones a penes de 15 anys de presó per la seva participació en els disturbis de El Aaiun, al Sàhara, el 27 de setembre passat.

Alemanya. Els expresidents dels EUA, Alemanya i l'ex-URSS, –George Bush, Helmut Kohl i Mijaíl Gorbtxov– es reuneixen a Berlín per iniciar els actes de commemoració del desè aniversari de la caiguda del mur de Berlín, coincidint amb la condemna d'Egon Krenz, expresident de la República Democràtica Alemanya (RDA), a sis anys i mig de presó pels homicidis contra els fugitius de la RDA.

9. Marroc. El rei Mohamed VI destitueix el ministre d'Interior Dris Basri, que durant vint anys ha estat el més fidel col·laborador del rei Hassan II. Els saharauis reben amb satisfacció la notícia i esperen que la decisió desbloquegi la celebració del referèndum per l'autodeterminació del Sàhara.

10. Israel. Al voltant de 500 colons jueus radicals són desallotjats per la força per l'Exèrcit israelià de l'assentament il·legal

de Javat-Maon, a Cisjordània. Aquesta és una mostra de la voluntat del president israelià, Ehud Barak, de preservar el procés de pau amb els palestins.

11. Colòmbia. L'explosió d'un cotxe bomba a Bogotà provoca la mort de vuit persones i es vincula a l'extradició d'un narcotraficant als EUA, la primera que es concedeix en nou anys.

12. Cuba. Dos dies abans de l'inici de la cimera Iberoamericana, la policia cubana deté 30 disidents que pretenien celebrar una roda de premsa internacional.

República Federal Iugoslava. Un avió de les Nacions Unides s'estavella al nord de Kosovo per causes desconegudes. L'avió cau sobre una zona minada i hi moren els 24 passatgers i tripulants, tres d'ells espanyols.

Turquia. Un nou terratrèmol de 7,2 graus, el segon en dos dies i el setè en menys de tres mesos, provoca la mort d'almenys 500 persones i milers de ferits.

14. Ucraïna. El president Leonid Kuchma és reelegit a les eleccions amb un 56,79% dels vots, superant en quasi vint punts el seu rival, el comunista Piotr Simonenko.

15. Cuba. S'inicia la celebració de la novena cimera iberoamericana, amb els problemes de les relacions entre Espanya i Cuba, i entre la justícia espanyola i els governs de Xile i Argentina com a rerefons. Gràcies a la cimera, per primera vegada a la història, un monarca espanyol visita Cuba, tot i que el Govern insisteix en què no es tracta d'una visita oficial.

Veneçuela. L'Assemblea Nacional Constituent presenta a les autoritats electorals el projecte final de constitució, impulsada pel president Chávez. La Constitució se sotmetrà a referèndum el 15 de desembre perquè pugui entrar en vigor l'1 de gener del 2000.

16. Algèria. Dinou persones moren degollades en un atac que s'atribueix als extremistes islàmics. La matança és la més important des de l'agost i suposa un important revés per la Llei de Concòrdia Civil, aprovada al juliol, per la qual s'ofereix la reinserció als extremistes sense delictes de sang.

17. ONU. Es fa públic un informe en què l'ONU admet la seva responsabilitat en la matança de milers de musulmans a la localitat bòsnia de Srebrenica que es va produir el juliol de 1995 per part de radicals serbis i davant dels cascos blaus holandesos, que no van fer res per evitar-la. L'informe qualifica els fets com un "fracàs històric de l'alt organisme".

18. Federació Russa/OSCE. La delegació russa a la cimera de l'Organització per la Seguretat i la Cooperació a Europa (OSCE) que se celebra a Istanbul, accepta la mediació d'una delegació de l'OSCE en el conflicte de Txetxènia, després de les crítiques rebudes des de tots els estats membres.

Turquia/Azerbaidjan/Geòrgia/Turkmenistan. Al marge de la cimera de l'OSCE a Istanbul, els quatre països signen l'acord per la construcció d'un oleoducte i d'un gasoducte que uneixi Bakú, la capital de l'Azerbaidjan, amb el port turc de Ceyhan. Aquest acord suposa que Rússia perdi el monopoli del control que ha tingut sobre els jaciments de cru i gas del mar Caspi.

19. Grècia. Milers de persones convocades pels partits d'esquerres es manifesten violentament contra la visita del president dels EUA, Bill Clinton, que s'inicia avui. Els manifestants titllen el president americà de feixista i li recriminen els bombardeigs contra Iugoslàvia durant el conflicte a Kosovo.

21. Colòmbia. Es localitzen els cossos del cooperant espanyol i el sacerdot colombià que havien desaparegut el passat dia 18 quan una llanxa, suposadament dels grups paramilitars, va envestir la canoa en la qual viatjaven junt amb vuit passatgers més, que van poder sobreviure.

22. Algèria. Abdelkader Hachani, el màxim dirigent del Front Islàmic de Salvació (FIS) en llibertat i número tres de la jerarquia islamista és assassinat. L'atemptat se suma als que ja s'han produït últimament per dificultar el procés de pau iniciat pel president del país, Abdelaziz Bouteflika.

23. Kuwait. El Parlament refusa en votació el decret reial del monarca Yaber al Ahmad al Sabah, pel qual s'atorgaven drets polítics a les dones, que actualment no poden participar en política ni votar.

24. Croàcia. El Parlament aprova una llei de rang constitucional que declara la incapacitat temporal del president de la República, Franjo Tudjman, per governar. L'aprovació es produeix després de dies de buit de poder per l'hospitalització en estat crític del president.

25. Turquia. EL Tribunal Suprem ratifica, tot i la pressió internacional, la pena de mort contra el líder rebel kurd Abdullah Ocalan dictada el juny passat.

26. Nigèria. 40 morts és el resultat dels dos dies d'enfrontaments entre les principals ètnies del país, els Hausas i els Yorubas, per la disputa pel control de la distribució alimentària a Lagos.

27. Irlanda del Nord. El consell executiu del Partit Unionista de l'Ulster dóna suport per 480 vots favorables al pla de desarmament de l'IRA i accepta la formació d'un Govern autònom a Irlanda del Nord amb la participació del Sinn Fein.

Nova Zelanda. Després de nou anys de Govern conservador, el Partit Laborista venç amb el 38,9% dels sufragis en les eleccions legislatives. La nova cap de l'executiu novazelandès serà Helen Clark.

28. Uruguai. El conservador Jorge Batlle és el vençedor de les eleccions presidencials, amb un 52% dels vots enfront de la coalició d'esquerra "Encuentro Progresista-Frente Amplio", que n'obté el 45%.

Algèria. A pocs dies pel començament del Ramadà, dos nous atacs integristes provoquen la mort de 28 persones a prop de la capital i a la província d'Ain Defla.

29. Irlanda del Nord. Es forma el primer Govern autònom d'Irlanda del Nord amb la participació tant de catòlics com de protestants. El nou Govern, presidit per l'unionista David Trimble i que inclou a un ex comandant de l'IRA, Martin McGuinness, com a ministre d'educació, assumirà el dia 2 de desembre totes les competències, excepte seguretat i recaptació d'impostos.

30. Organització Mundial del Comerç (OMC). L'inici de l'anomenada "Ronda del Mil·lenni", a Seattle, és boicotejat per milers de manifestants que impedeixen l'accés dels representants al Centre de Convencions de Seattle, obligant a endarrerir l'inici de la cimera de l'OMC.

Alemanya. L'excanceller Helmut Kohl reconeix que el seu partit, la Unió Demòcrata Cristiana (CDU), s'ha finançat il·legalment i n'assumeix la responsabilitat política.

Desembre

1. Xile. Un jutge xilè ordena el processament del cap de la Direcció de Intel·ligència Nacional (DINA) i d'altres 11 oficials més per la participació en els crims comesos contra cinc opositors del règim d'Augusto Pinochet.

2. Regne Unit / Irlanda. La Reina Isabel II signa la devolució de l'autonomia a Irlanda del Nord després que les dues cambres del Parlament anglès l'hagin aprovada. El nou Govern autònom, el primer després de 27 anys, es va formar fa pocs dies amb republicans i unionistes. Paral·lelament, el Govern irlandès retira de la Constitució la reclamació dels sis comtats de l'Ulster que el 1921 van quedar en mans britàniques.

5. EUA / Cuba. El president Cuba, Fidel Castro, dona un ultimàtum de 72 hores als EUA perquè retornin a l'illa Elián González, un nen que el passat dia 24 de novembre va sobreviure al naufragi d'un grup de 14 *balseros*, en què va morir la seva mare. El nen va ser entregat a uns familiars llunyans de Miami, desatenent les reclamacions que fa el seu pare des de Cuba.

6. Federació Russa. El Comandament de les Tropes Unificades de les Forces Armades de Rússia llança un ultimàtum segons el qual aquelles persones que no hagin abandonat Grozni el proper dia 11 seran considerades terroristes i bandits i seran destruïdes per l'artilleria i l'aviació.

7. Països Baixos. Se celebra a la base militar de Kamp van Zesit, cedida temporalment pels Països Baixos al Regne Unit, la vista preliminar del judici contra Al Amin Jalifa Fahina i Abdel Baset Ali per l'atemptat contra l'avió de la companyia Pan Am que el 1988 va explotar sobre la localitat escocesa de Lockerbie provocant la mort dels 259 passatgers i d'11 habitants de la localitat.

8. Federació Russa / Bielarús. Els presidents rus i bielorus, Boris Ieltsin i Aleksandr Lukaixenko, signen un tractat d'unió entre aquests dos països amb l'objectiu de formar un futur Estat confederat.

Israel / Síria. Tres anys després que quedessin interrompudes, Israel i Síria, per mediació dels EUA, acorden reprendre les converses de pau amb una conferència que se celebrarà a Washington.

10. UE. A la Cimera de Caps d'Estat de la UE que se celebra a Hèlsinki, s'acorda atorgar l'estatus de candidat a adherir-se a la UE a Eslovàquia, Lituània, Letònia, Bulgària i Romania. Així mateix, un cop superades les reticències de Grècia, s'atorga el mateix estatus a Turquia, tot i que amb dures condicions, centrades fonamentalment en la necessitat d'avançar en el respecte als Drets Humans.

Croàcia. Després de 40 dies d'agonia, el president de Croàcia i pare de la independència del país, Frandjo Tudjman, mor a causa d'un càncer.

11. Federació Russa. El dia que expira l'ultimàtum per abandonar Grozni, la capital txetxena, el Comandament militar rus prorroga 24 hores més el termini per abandonar la capital, obrint un nou corredor humanitari.

12. Xile. El resultat de les eleccions presidencials, en què concorrien la Concentració de Partidos por la Democràcia –socialista– i el partit dretà, força una segona volta que se celebrarà el gener al donar un empat entre els dos candidats –47,96% i 47,52% respectivament–.

14. Panamà. 85 anys després de la seva construcció, els EUA retornen la sobirania del canal de Panamà a l'Estat centreamericà, en una cerimònia en la qual no assisteix cap alt representant de la Casa Blanca. La transferència, efectiva a partir del proper 1 de gener, suposa també retornar la sobirania nacional a Panamà, tot i que els EUA es reserven el dret a actuar militarment i unilateralment al Canal si ho consideren oportú.

15. Veneçuela. La nova Constitució impulsada pel president, Hugo Chávez, rep el suport del 71,26% dels votants en el referèndum enfront del 28,75% que hi voten en contra. Destaca la baixa participació, amb una abstenció del 54,3% que s'atribueix, en part, a les pluges torrencials que cauen al país.

Síria / Israel. Se celebren a Washington, als EUA, les primeres converses directes de pau a alt nivell entre Síria i Israel. El punt més complicat de les converses, que es reprendran a partir del gener, és l'exigència de Síria perquè Israel torni els alts del Golan.

16. Federació Russa. Les tropes russes a Txetxènia entren a la capital, Grozni, patint un revés important en una emboscada per part de la guerrilla txetxena. Tot i el desmentiment per part de Moscou, corresponsals estrangers parlen d'unes 100 baixes entre les tropes russes.

17. ONU / Iraq. El Consell de Seguretat de l'ONU aprova una resolució per la qual exigeix la represa de la inspecció internacional de l'armament iraquí a canvi de suspendre, per períodes renovables de tres mesos, les sancions que s'apliquen a l'Iraq des de la guerra del Golf. La resolució, que és votada amb l'abstenció de França, Rússia i la Xina, és refusada per Bagdad.

19. Portugal / Xina. A les zero hores es fa efectiu el traspàs de la sobirania portuguesa sobre Macao a la Xina, fet que suposa la fi de la presència europea en territori xinès. El nou territori xinès tindrà un règim d'autonomia durant 50 anys.

Veneçuela. Les pluges torrencials que des de fa dies afecten la costa central del país produeixen un balanç provisional de víctimes que podria superar els 5.000 morts, a més de nombrosos damnificats.

20. Federació Russa. L'escrutini del 84% dels vots de les eleccions a la Duma celebrades el dia 19 dona un resultat molt ajustat entre el Partit Comunista, amb el 24,2% dels vots, i el partit Unió, creat fa tres mesos pel Kremlin, amb un 23,4%.

22. Veneçuela. El president Hugo Chávez rep plens poders de l'Assemblea per utilitzar els recursos privats en les tasques de rescat de les víctimes de les pluges torrencials, que es xifren en uns 30.000 morts, imposant una economia de guerra en la reconstrucció.

23. França. Els grups armats independentistes de Còrsega, amb el Front d'Alliberament Nacional Cors-Canal Històric (FLNC-CH) al capdavant, declaren una treva indefinida després que el primer ministre Lionel Jospin convoqués una reunió en la qual va poder assistir el braç polític de l'FLNC-CH.

24. Índia. Un grup de cinc guerrillers independentistes de Caixmir segresta un avió amb 189 persones a bord, que es dirigia de Katmandú, al Nepal, a Nova Delhi. Els segrestadors demanen l'alliberament del líder independentista Masud Azhar.

Costa d'Ivori. La revolta militar que es va iniciar el dia 23 per reclamar el pagament dels salaris, desemboca en un cop d'estat quan el líder dels rebels, l'excap de l'Estat Major general Robert Gueï anuncia la destitució del president, Henri Konan Bédié.

25. Alemanya / Espanya / França / Itàlia / Regne Unit / Suïssa. Un temporal de vent i pluja, amb ràfegues superiors als 200 km/hores i batejat com a Lothar, provoca cinquanta morts al centre d'Europa, en la que els experts qualifiquen de pitjor tempesta dels últims 15 anys. El dia 27 el balanç definitiu de víctimes és de 77 morts en els sis països afectats.

26. Guatemala. El Front Republicà Guatemalenc, fundat pel colpista Efraín Ríos Montt i liderat per Alfonso Portillo, venç en els comicis presidencials amb el 68,32% dels vots, enfront del 31,68% del seu rival del Partido de Avanzada Nacional, Óscar Berger.

28. Índia / Afganistan. Les negociacions per finalitzar el segrest de l'avió indi del passat dia 24 es compliquen amb l'exigència dels segrestadors que se'ls entreguin 32.000 milions de pessetes i s'alliberin 35 activistes independentistes de Caixmir. L'avió es troba des del dia 25 a l'aeroport afganès de Kandahar.

30. Indonèsia. Almenys 250 persones moren en un brot de violència entre musulmans i cristians a l'illa de Halmahera, a les Moluques. Aquestes víctimes se sumen al miler que ja s'han produït durant l'últim any a l'illa, sense que el Govern indonesi pugui controlar la situació.

31. Federació Russa. El president rus, Boris Ieltsin, sorprèn el món a l'anunciar durant el discurs de fi d'any la seva dimissió com a president de Rússia. Ieltsin és substituït pel primer ministre Vladimir Putin, que signa un decret d'immunitat per a l'ex-president i la seva família, sota sospita per corrupció.

Afganistan. Després d'una setmana, els segrestadors de l'avió indi alliberen els ostatges al comprovar que el Govern indi ha alliberat tres rebels islàmics de Caixmir.

Món. L'arribada de l'any 2000 es produeix sense que hi hagi cap incidència destacable pel temut "efecte 2000", després que els últims anys s'hagin invertit més de 50 bilions de pessetes a tot el món per evitar-lo.

dCIDOB 73. **L'europa que ve.**

Perfil de Polònia.

Polònia

Localització

Europa Central, a l'est d'Alemanya.
Superfície 312.690 km².
Fronteres total 2.888 km. Amb Bielarús (605 km), República Txeca (658 km), Alemanya (456 km), Lituània (91 km), Rússia (206 km tots ells amb l'òblast de Kalinin-grad), Eslovàquia (444 km) i Ucraïna (428 km).
Capital: Varsòvia (1.638.000 hab.) (1996).

Població

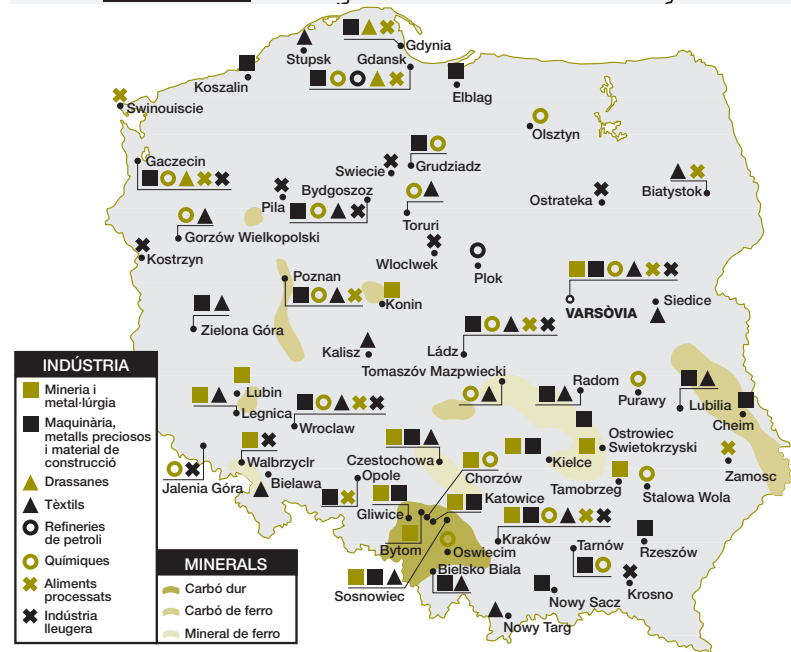
Total 38.660.000 habitants (1998).
Estructura d'edat (1997) 0-14 anys: 21,4%; 15-59 anys: 62,5%; 60 anys i més: 16,1%.
Taxa de creixement 0,0% (1999).
Índex de natalitat 10 naixements per 1.000 habitants (1997).
Índex de mortalitat 10 morts per 1.000 habitants (1997).
Índex de mortalitat infantil 12,76 morts per 1.000 naixements vius.
Esperança de vida al néixer: 72,6 anys; homes: 68,3 anys; dones: 76,9 anys (1997).
Índex de fertilitat: 1,4 fills per dona (1997).
Llengües: polonès.
Composició religiosa: catòlics, 95%; ortodoxos, protestants i d'altres, 5%.

Sistema polític

República multipartidista bicameral (Senat: 100 escons, Dieta o Sejm: 460 escons).
Independència 11 de novembre de 1918 (proclamació com a república independent).
Constitució adoptada per l'Assemblea Nacional el 2 d'abril de 1997 i aprovada en referèndum el 23 de maig de 1997.
Cap d'Estat president elegit per sufragi universal per un període de cinc anys. Aleksander Kwasniewski, SLD (1995).
Cap de Govern primer ministre elegit per la Sejm a proposta del president. Jerzy Buzek, AWS (1997).
Composició parlamentària (Sejm, elegida el 21 de setembre de 1997):
 -AWS, Acció Electoral Solidaritat: 201 escons.
 -SLD, Aliança de l'Esquerra Democràtica: 164 escons.
 -UD-UW, Unió Democràtica-Unió de la Llibertat: 60 escons.
 -PSL, Partit Camperol Polonès: 27 escons.
 -ROP, Moviment per a la Reconstrucció de Polònia: 6 escons.
 -MN, minoria alemanya: 2 escons.

Indicadors econòmics

PNB 124.682 milions de dòlars (1996).
PNB per càpita 3.230 dòlars (1996).
PIB per sectors agricultura: 5,1%; indústria: 26,6%; serveis: 68,3% (1997).
Força de treball Total 17,4 milions (est. 1998). Per ocupació: indústria i construcció 29,9%; agricultura 26%; serveis 44,1% (1996).
Taxa d'atur 11% (1997).

Indústria maquinària, ferro i acer, mines de carbó, química, alimentació, tèxtil, construcció de vaixells.
Exportacions valor total 27.200 milions de dòlars (1997).
Productes manufactures, productes químics, maquinària i equipaments.
Socis Alemanya, Rússia, Itàlia, Ucraïna, Països Baixos, EUA.
Importacions valor total: 38.500 milions de dòlars (1997).
Productes manufactures, prod. químics,

maquinària i equipament, petrolis i animals.
Socis Alemanya, Itàlia, Rússia, Regne Unit, EUA i França.
Deute extern 42.000 milions de dòlars (1997).
Moneda Zloty. 1 dòlar = 4,215 Zloty (nov. 1999).
Fonts: *The World Fact Book* 1999 (www.odci.gov/cia/publications/factbook)
Britannica Book of the Year, 1999.
 Central Europe Online (www.centraleurope.com)
www.Eubusiness.com

dCIDOB 73. L'europa que ve.

Perfil d'Hongria.

Hongria

Localització

Europa Central, al nord-oest de Romania.
Superfície 93.030 km².
Fronteres total 2.009 km. Amb Àustria (366 km), Croàcia (329 km), Romania (443 km), Sèrbia (151 km), Eslovàquia (515 km), Eslovènia (102 km) i Ucraïna (103 km).
Capital Budapest (1.885.000 hab.) (1997).

Població

Total 10.135.000 habitants (1998).
Estructura d'edat (1997) 0-14 anys: 17,7%; 15-59 anys: 62,8%; 60 anys i més: 19,5%.
Taxa de creixement -0,2% (1999).
Índex de natalitat 10,4 naixements per 1.000 habitants (1996).
Índex de mortalitat 14,1 morts per 1.000 habitants (1996).
Índex de mortalitat infantil 9,46 morts per 1.000 naixements vius (1999).
Esperança de vida al néixer 69,9 anys; homes: 65,3 anys; dones: 74,5 anys (1995).
Índex de fertilitat 1,5 fills per dona (1996).
Llengües hongarès (parlat pel 98,2% de la població) i altres llengües (1,8%).
Composició religiosa catòlics, 67,5%; calvinistes, 20%; luterans, 5%; jueus, 0,8%; altres 6,7%.

Sistema polític

República multipartidista unicameral (Assemblea Nacional o Országgyűlés: 386 escons).
Independència any 1001 (unificació per part del rei Esteve I).
Constitució aprovada el 18 d'agost del 1949, entrada en vigor el 20 d'agost del 1949 i revisada el 19 d'abril del 1972, el 18 d'octubre del 1989 i el 1997.
Cap d'Estat president elegit per l'Assemblea Nacional per un període de cinc anys. Arpad Göncz, exSzDSz (1990/1995).
Cap de Govern primer ministre elegit per l'Assemblea Nacional a proposta del president. Viktor Orban, FIDESz-MPP (des del 1998).
Composició parlamentària (Országgyűlés, elegida el maig de 1998):
 -MPP, Partit Cívic Hongarès, -FIDESz, Aliança dels Joves Demòcrates: 148 escons.
 -MSZP, Partit Socialista Hongarès: 134 escons.
 -FKGP, Partit dels Petits Propietaris: 48 escons.
 -SzDSz, Aliança dels Demòcrates Lliures: 24 escons.
 -MFD, Fòrum Democràtic Hongarès: 17 escons.
 -MIER, Partit Hongarès per la Justícia i la Vida: 14 escons.
 -Altres: 1 escó.

Indicadors econòmics

PNB 44.274 milions de dòlars (1996).
PNB per càpita 4.340 dòlars (1996).
PIB per sectors agricultura: 3%; indústria: 30,3%; serveis: 66,7% (1996).

INDÚSTRIA			MINERALS	
■ Mineria i metal·lúrgia	✕ Aliments processats	○ Refineries de petroli	■ Carbó dur	
■ Maquinària, metalls preciosos i material de construcció	▲ Tèxtils	○ Químics	■ Carbó marró	

Força de treball Total 4,2 milions (1997). Per ocupació: serveis 65%; indústria 26,7%; agricultura 8,3% (1996).
Taxa d'atur 8% (1997).
Indústria mineria, metal·lúrgia, materials de construcció, alimentació, tèxtils, productes químics (farmàcia), automòbils.
Exportacions valor total 20.700 milions de dòlars (1998).
Productes: maquinària i equipaments, productes agrícoles i d'alimentació, electricitat i petroli.
Socis: Alemanya, Àustria, Itàlia, Rússia.
Importacions valor total 22.900 milions de dòlars.

Productes: maquinària i equipaments, altres manufactures, petroli i electricitat, agricultura i alimentació.
Socis: Alemanya, Àustria, Itàlia i Rússia.
Deute extern 22.100 milions de dòlars (1997).
Moneda Forint. 1 dòlar = 247,29 forints (nov. 1999).

Fonts:
 The World Fact Book 1999
 (www.odci.gov/cia/publications/factbook)
 Britannica Book of the Year, 1999.
 Central Europe Online (www.centraleurope.com).
 www.Eurobusiness.com

dCIDOB 73. **L'europa que ve.**

Perfil de la República Txeca.

República Txeca

Localització

Europa Central, al sud-est d'Alemanya.
Superfície 78.870 km².
Fronteres total 1.881 km. Amb Àustria (362 km), Alemanya (646 km), Polònia (658 km), Eslovàquia (215 km).
Capital Praga (1.210.000 hab.) (1996).

Població

Total 10.299.000 habitants (1998).
Estructura d'edat (1995) 0-14 anys: 18,3%; 15-59 anys: 63,7%; 60 anys i més: 18%.
Taxa de creixement -0,01% (1999).
Índex de natalitat 9,84 naixements per 1.000 habitants (1999).
Índex de mortalitat 10,86 morts per 1.000 habitants (1999).
Índex de mortalitat infantil 6,67 morts per 1.000 naixements vius (est. 1999).
Esperança de vida al néixer 73,45 anys; homes: 70 anys; dones: 76,9 anys (1995).
Índex de fertilitat 1,4 fills per dona (1995).
Llengües txec, eslovac (el 1994, 300.000 eslovacs es van autodeclarar ciutadans txecs).
Composició religiosa catòlics, 39,2%; protestants, 4,6%; ortodoxos, 3%; altres 53,2% (el 39,8% dels quals es declaren ateus).

Sistema polític

República multipartidista bicameral (Senat: 81 escons; Cambra dels Diputats o Poslanecká Snemovna: 200 escons).
Independència 1 de gener de 1993 (escissió de Txecoslovàquia).
Constitució ratificada el 16 de desembre del 1992 i entrada en vigor l'1 de gener del 1993.
Cap d'Estat president escollit pel Parlament i el Senat per un període de cinc anys. Václav Havel (1993/1998).
Cap de Govern primer ministre nomenat pel president. Milos Zeman, CSSD (1998).
Composició parlamentària (Poslanecká Snemovna, elegida el 20 de juny de 1998):
 -CSSD, Partit Social-Demòcrata Txec: 74 escons.
 -ODS, Partit Cívic Democràtic: 63 escons.
 -KSCM, Partit Comunista de Bohèmia i Moràvia: 24 escons.
 -KDU-CSL, Unió Demòcrata-Cristiana - Partit Popular Txec: 20 escons.
 -US, Unió de la Llibertat: 19 escons.

Indicadors econòmics

PNB 48.861 milions de dòlars (1996).
PNB per càpita 4.740 dòlars (1996).
PIB per sectors agricultura: 5%; indústria: 33,8%; serveis: 61,2% (1996).
Força de treball total 3,65 milions (1998).

INDÚSTRIA		MINERALS	
■ Mineria i metal·lúrgia	▲ Tèxtils	■ Carbó dur	■ Mineral de ferro
■ Maquinària, metalls preciosos i material de construcció	✕ Aliments processats		
○ Refineries de petroli	✕ Indústria lleugera		
○ Químiques			

Per ocupació: agricultura 5,2%; indústria i comerç 41,9%; serveis 52,9% (1997).
Taxa d'atur 4% (1997).
Indústria energia, metal·lúrgia, maquinària i equipament, carbó, automòbils, armament.
Exportacions valor total 23.800 milions de dòlars (1998).
Productes manufactures, equipament de maquinària i transports, productes químics.
Socis Alemanya, Eslovàquia, Àustria, Polònia, Rússia, Itàlia, França.
Importacions valor total 26.800 milions de dòlars (1998).

Productes: equipament de maquinària i transports, manufactures, carburants, prod. químics i aliments.
Socis: Alemanya, Eslovàquia, Itàlia, Àustria, Rússia, Regne Unit i Polònia.
Deute extern 21.600 milions de dòlars (est. 1997).
Moneda corona txeca. 1 dòlar = 35,245 coronas txeques (nov. 1999).

Fonts:
 The World Fact Book 1999
 (www.odci.gov/cia/publications/factbook)
 Britannica Book of the Year, 1999.
 Central Europe Online (www.centraleurope.com)
 www.Eubusiness.com

dCIDOB 73. L'europa que ve.

Perfil d'Eslovènia.

Eslovènia

Localització

Sud-est d'Europa, a l'est dels Alps; sortida pel sud-oest al mar Adriàtic (disputa amb Croàcia per la sobirania sobre el golf de Piran), entre Àustria i Croàcia.

Superfície 20.270 km².

Fronteres total 1.334 km. Amb Àustria (330 km), Croàcia (670 km), Itàlia (232 km) i Hongria (102 km).

Capital Liubliana (269.621 hab.) (1995).

Població

Total 1.500.000 habitants (1998).

Estructura d'edat (1995) 0-14 anys: 18,1%; 15-59 anys: 64%; 60 anys i més: 17,9%.

Taxa de creixement -0,04% (1999).

Índex de natalitat 8,97 naixements per 1.000 habitants (1999).

Índex de mortalitat 9,62 morts per 1.000 habitants (1999).

Índex de mortalitat infantil 5,28 morts per 1.000 naixements vius (1999).

Esperança de vida al néixer 74,05 anys; homes: 70,3 anys; dones: 77,8 anys (1995).

Índex de fertilitat 1,3 fills/dona (1995).

Llengües eslovè (91%), serbocroat (6%) i altres (3%).

Composició religiosa catòlics, 70,8%; luterans, 1%; musulmans, 1%; ateu i altres, 27,2%.

Sistema polític

República multipartidista bicameral (Consell Nacional: 40 escons; Assemblea Nacional o Drzavni Zbor: 90 escons).

Independència 25 de juny de 1991 (de Iugoslàvia).

Constitució adoptada el 23 de desembre de 1991.

Cap d'Estat president elegit per sufragi universal per un període de cinc anys. Milan Kucan (1990/1992).

Cap de Govern primer ministre, escollit per l'Assemblea a proposta del president. Janez Drnovsek, LDS (1992/1997).

Composició parlamentària des de les últimes eleccions del 24 de novembre de 1997:

-LDS, Partit de la Democràcia Liberal d'Eslovènia: 25 escons.

-SLS, Partit del Poble Eslovè: 19 escons.

-SDSS, Partit Social-Demòcrata: 16 escons.

-SKD, Partit Cristià-Demòcrata: 10 escons.

-ZLDS, Llista Associada: 9 escons.

-DeSUS, Partit dels Jubilats i Pensionistes: 5 escons.

-SNS, Partit Nacional Eslovè: 4 escons.

Indicadors econòmics

PNB 18.390 milions de dòlars (1996).

PNB per càpita 9.240 dòlars (1996).

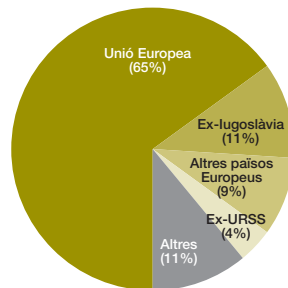
PIB per sectors agricultura 5%; indústria 35%; serveis 60% (est. 1997).

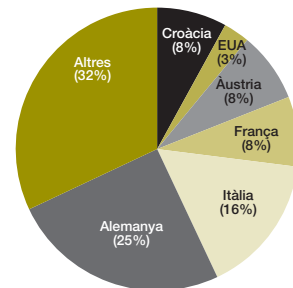
Comerç exterior

El comerç exterior és vital per l'economia d'Eslovènia, ja que les exportacions aporten el 70% del PIB. El comerç amb la UE ha crescut de forma espectacular entre 1991 i 1997; ara per ara, representa més de dues terceres parts del comerç exterior del país.

Comerç exterior el 1997
Per regions

Comerç exterior el 1997
Per països

Força de treball total 857.400. Per ocupació: agricultura 1%; indústria 27,8%; serveis 71,1% (1995).

Taxa d'atur 7% (1996).

Indústria metal·lúrgia, mineria, electrònica, fusta, tèxtil, química.

Exportacions valor total 9.200 milions de dòlars (1998).

Productes manufactures, equipament de maquinària i transports, productes químics, aliments.

Socis Alemanya, Itàlia, Croàcia, França, Àustria, EUA.

Imports valor total 9.900 milions de dòlars (1998).

Productes equipaments, maquinària i transports, manufactures, productes químics, petroli i aliments.

Socis Alemanya, Itàlia, França, Àustria, Croàcia, Hongria i EUA.

Deute extern 4.400 milions de dòlars (est. 1998).

Moneda tòlar. 1 dòlar = 190,56 tòlars (nov. 1999).

Fonts: *The World Fact Book* 1999

(www.odci.gov/cia/publications/factbook)

Britannica Book of the Year, 1999.

Central Europe Online

(www.centraleurope.com)

Le Courier des Pays de l'Est, n°42, 1999.

dCIDOB 73. L'europa que ve.

Perfil d'Estònia.

Estònia

Localització

Est d'Europa, entre Letònia i Rússia. Sor-tida al mar Bàltic pel golf de Finlàndia.

Superfície 45.230 km² (incloent 1.500 illes al mar Bàltic).

Fronteres total 633 km. Amb Letònia (339 km) i Rússia (294 km).

Capital Tallinn (434.763 hab.) (1996).

Població

Total 1.454.000 habitants (1998).

Estructura d'edat (1995) 0-14 anys: 20,7%; 15-59 anys: 60,8%; 60 anys i més: 18,5%.

Taxa de creixement -0,82% (1999).

Índex de natalitat 9,0 naixements per 1.000 habitants (1999).

Índex de mortalitat 14,21 morts per 1.000 habitants (1999).

Índex de mortalitat infantil 13,83 morts per 1.000 naixements vius.

Esperança de vida al néixer 68,1 anys; homes: 62,4 anys; dones: 73,8 anys (1993).

Índex de fertilitat 1,3 fills/dona (1995).

Llengües estonià (oficial), rus, ucraïnès, anglès, finlandès.

Composició religiosa cristians (38,1%, dels quals són ortodoxos el 19,6% i luterans el 13,7%), altres 61,9% (majoria ateus).

Sistema polític

República multipartidista unicameral (Parlament o Riigikogu: 101 escons).

Independència 6 de setembre de 1991 (de l'URSS).

Constitució adoptada el 28 de juny de 1992.

Cap d'Estat president escollit pel Parla-ment per cinc anys. Lennart Meri, Unió de la Pàtria (I) (1992/1996).

Cap de Govern primer ministre nomenat pel president i aprovat pel Parlament. Mart Laart, Unió de la Pàtria (I) (1999).

Composició parlamentària (Riigikogu, elegit el 18 de març de 1999)

-K, Partit del Centre: 28 escons.

-I-ERSP, Unió de la Pàtria-Bloc ERSP: 18 escons.

-R, Partit de la Reforma d'Estònia: 17 escons.

-M, Moderats: 16 escons.

-EME Partit de la Gent del País d'Estònia: 7 escons.

-KE, Partit de Coalició d'Estònia: 7 escons.

-EÜRP Partit del Poble Unit d'Estònia: 6 escons (minoria russa).

Indicadors econòmics

PNB 4.509 milions de dòlars (1996).

PNB per càpita 3.080 dòlars (1996).

PIB per sectors agricultura: 6,2%; indús-tria: 24,3%; serveis: 69,5% (est. 1997).

Força de treball total 717.000 (est. 1997).

Per ocupació: indústria 42%; agricultura 11%, serveis 47% (est. 1996).

Taxa d'atur 10% (1997).

Principals components del PIB (en preus del mercat de 1996)

	% del total
Agricultura, silvicultura i pesca	6,4
Transformació	13,8
Construcció	5,2
Transports	9,2
Comerç	15,4
Educació	4,7
Serveis de propietat i financers	13,9
Total inclosos altres	100,0

Components del PIB 1996

	% del total
Consum privat	60,6
Consum públic	24,7
Consum d'organitzacions no lucratives	0,6
Inversions de capital fix	24,8
Canvi en reserva	1,9
Comerç net	-12,6
Total PIB	100,0

Indústria fofats, motors elèctrics, ciment, tèxtil, paper, sabates.

Exportacions valor total 2.600 milions de dòlars (1998).

Productes maquinària i equipaments, tèxtils, alimentació, productes minerals, pro-ductes químics.

Socis Finlàndia, Rússia, Suècia, Aleman-ya, Letònia.

Imports valor total 3.900 milions de dòlars (1998).

Productes maquinària i equipaments, transport, alimentació, minerals tèxtils,

metalls i productes químics.

Socis Finlàndia, Alemanya, Rússia, Suè-cia, Japó i EUA.

Deute extern 270 milions de dòlars (1996).

Moneda corona estoniana. 1 dòlar = 14,92 corones (nov. 1999).

Fonts:

The World Fact Book 1999

(www.odci.gov/cia/publications/factbook)

Britannica Book of the Year, 1999.

Bank of Estonia

Le Courier des Pays de l'Est, n°42, 1999.

dCIDOB 73. L'europa que ve.

L'ampliació de la UE amb països d'Europa Central i Oriental.
Ferran Brunet i Cid

L'ampliació de la UE amb països d'Europa Central i Oriental

Ferran Brunet i Cid*

Europa, Europa!

Europa és ja una... o és en camí de ser-ho. La fi de la divisió d'Europa i del món en blocs antagònics ha fet possible i indefugible la integració dels països d'Europa Central i Oriental (PECO) a la Unió Europea (UE). Però aquest pas no és fàcil, perquè les diferències entre els PECO i els 15 estats membres de la UE són extraordinàries, qualitativament i quantitativament i perquè la UE ha assolit ja una alta integració econòmica i monetària.

La integració dels PECO a la UE farà d'aquesta una entitat més complexa encara, en la qual entendre's serà més difícil. Més, però més malavinguts. Amb els PECO, la UE farà propis els problemes d'ells, en especial dos: desenvolupament econòmic (millorar el nivell de vida de molta gent) i estabilitat social (contrastos i respecte a les minories nacionals).

Fites històriques de la UE

La UE ha passat uns moments excepcionals. Des del 1986, el procés d'integració ha donat tres salts de qualitat: gran mercat únic interior, unió política i unió monetària. Entre l'eurooptimisme i l'euroessimisme la Unió Europea ha assolit dues de les fites principals del procés d'integració europea: la unió política i la unió econòmica i monetària. Al costat de l'extraordinària intensificació de la integració i de les polítiques comunes, les darreres ampliacions han fet de tota Europa Occidental un espai econòmic únic (Comisión Europea, 1999: 512-548.)

També la situació econòmica de la UE és dolça. La seva economia mai havia estat tan bé, quantitativament i qualitativament. Fins i tot en el seu punt feble -l'ocupació- s'albira el final del túnel.

*Professor d'Integració Europea. Universitat Autònoma de Barcelona

Sorpren que la crisi no aparegui i ni l'estancament ens amenaci. El cicle sembla haver-se aplanat i els nivells mitjans de vida i benestar són ben satisfactoris. La política econòmica dels països europeus està molt ben encarrilada. Han culminat les reformes estructurals, s'han liberalitzat les relacions, s'ha reduït el sector públic. El *policy mixing*, les barreges o combinacions d'objectius i d'instruments en les actuacions públiques tenen un dosatge gairebé ideal (OCDE, 1999: 63ss).

D'altra banda, la política interna dels països comunitaris és relativament una bassa d'oli, on el que més preocupa és l'abstenció. La UE ha assolit la unió política entorn de les llibertats personals i col·lectives. Ni els més visionaris imaginaren mai que Europa (occidental) arribés a lluir tan fort. Els Drets Humans, civils, individuals, col·lectius, la política,

la societat, l'economia, la protecció social, les relacions entre estats, gairebé tot rutila molt bé i molt millor aquí que arreu. Els pares d'Europa deuen estar molt satisfets, si bé un pèl sorpresos, de les fites assolides per la unitat que han fet d'Europa una zona excepcional de llibertat i de benestar. Mai en la seva història contemporània el resplendor d'Europa (occidental) fou tan gran.

Irrupció dels PECO

I en aquest context tan dolç, on la intensificació de la integració conviu amb l'ampliació de la UE, el benestar econòmic amb la cohesió social i la sensatesa política, irrompen els PECO que posen sobre la taula de la rica Europa (occidental) el subdesenvolupament i la misèria, la desintegració social i els pitjors fantasmes de la nostra història.

Taula 1. Dimensió dels països de la Unió Europea i de l'Europa Central i Oriental

	Població (% sobre EUR25)	PIB* (% sobre EUR25)		Població (% sobre EUR25)	PIB* (% sobre EUR25)
Bèlgica	2,1	2,8	Polònia	8,1	2,9
Dinamarca	1,1	1,5	Hongria	2,1	0,9
Alemanya	17,1	22,2	Rep. Txeca	2,2	1,4
Grècia	2,2	1,7	Eslovènia	0,4	0,3
Espanya	8,2	7,4	Estònia	0,3	0,1
França	12,2	15,3	PECO 5-1a fase	13,1	5,6
Irlanda	0,8	0,8	Eslovàquia	1,1	0,5
Itàlia	12,1	14,8	Letònia	0,5	0,1
Luxemburg	0,0	0,2	Lituània	0,8	0,2
Països Baixos	3,2	4	Bulgària	1,8	0,5
Àustria	1,7	2,2	Romania	4,8	1,3
Portugal	2,1	1,6	PECO 5-2a fase	9	2,7
Finlàndia	1,1	1,2	PECO 10	22,1	8,3
Suècia	1,8	2,2			
Regne Unit	12,3	13,8	EUR15+PECO10	100	100
EUR 15	77,9	91,7			

Nota: *PIB en paritat de poder adquisitiu. Dades disponibles per al 1995, 1997 i 1999. Font: Brunet (1999: 710).

Quan semblava que el malson havia acabat, amb els PECO, principalment amb la desintegració de Iugoslàvia, reapareixen els vells dimonis familiars, la fam, el menyspreu dels drets, la desestructuració econòmica, social, ideològica, col·lectiva i individual i les eternes picabaralles ètniques i socials. Tot plegat actualitza el que semblava lluny en la història europea: guerres, barbaritats i totalitarismes. Per això, el repte dels PECO, més que quantitatiu (vegeu la taula 1: els 10 PECO només incrementen la població de la UE en un 22%), és un repte qualitatiu per a la UE: subdesenvolupament (vegeu la figura 1) i inestabilitat social i política. Certament, als PECO, els manca allò que els estats membres de la UE han assolit en un procés històric secular molt diferent: alt nivell de vida i estabilitat.

Intensificació i ampliació

L'ampliació de la UE amb els PECO contradiu la intensificació de la integració, limita el grau d'integració europea. En altres paraules: qui molt abraça, poc estreny. El rumb a la baixa de la casa comuna ja va bé als estats membres que, no hem oblidar-ho, són els qui dirigeixen i graduen el procés d'integració. Així, el Consell de Ministres de la Unió fa anys que creix i amplia el seu paper, la qual cosa beneficia els estats en detriment de la Comunitat. El 1999, la Comissió Europea ha estat enderrocada pirricament pel Parlament Europeu, malmetent les tasques de la Comunitat per un temps i la legitimitat del Govern comú per bastant més. La limitació de la integració va bé als estats nacionals i, sobretot, afavoreix els menys integracionistes i els més grans, com ara són el Regne Unit i Alemanya. Una Europa gran, una Europa desregulada, una Europa alemanya: l'epidèmia de la malaltia de Creutzfeldt-Jacob (vaques boges) o la contaminació alimentària per dioxines mostren els alts riscos que genera el guirigall europeu i el fugir d'estudi dels estats membres i de les institucions comunes.

El patiment recent i el secular dels PECO ha estat ben gran i, per això, s'emmirallen a l'Europa Occidental. Malgrat que l'apreciació que els ciutadans dels PECO tenen de la UE és ben matissada (vegeu la taula 2), posseeixen una fortíssima vocació europeista. Segurament la vocació els ve de la creença que el seu interès és aquí, que la seva pertinença els avantatjaria. La UE no fou pensada ni ha crescut per integrar tot els estats europeus. Però, ara, integrar els PECO és una exigència històrica extraordinària on es posarà a prova la capacitat de la UE de respondre els reptes substantius (EBRD, 1999 & *European Economy*, 1999.)

Amb l'adhesió de 10 PECO pobres i desestructurats a una UE de 15 països rics i estables, és a dir, amb una UE de

25 o 27, si hi afegim Xipre i Malta, hi haurà més països integrats, però estaran molt menys integrats que abans. La qualitat o intensitat de la integració es canviarà per la seva quantitat o extensió. Els vells estats-nació, que amb la integració europea semblaven arraconar-se decorosament, poden respirar. La història ha fet que la integració europea (que era econòmica, però anhelava arribar a ser política, cultural), que es preveia curta, cedeixi el pas a una integració europea molt més feble i llarga. La veritable integració d'uns quants països europeus es canvia per la veritable i gran Europa.

Europa té moltes capacitats –nivells i formes econòmiques, polítiques socials assolides, model economicosocial europeu–, però la UE haurà d'afrontar tres riscos extraordinaris: fer bé l'ampliació dels PECO; deturar el podriment i la baixada a l'infern de Rússia (o ajudar a minimitzar-los i evitar que els estralls arribin a Europa); i apaivagar Turquia i el sud de la Mediterrània, contribuint a què participin a la seva manera en el progrés humà, social i econòmic. I, cada dia, compte als Balcans i al Caucas, que són les peces més roents d'aquest encaix, les primeres a petar o les darreres a adreçar-se. Certament, la divisió d'Europa no començà ni acabà amb la Guerra Freda. La separació entre l'Occident i l'Orient d'Europa data de molts i molts segles, i és encara més substancial que la moderna i contemporània fragmentació en estats. Per això tampoc la unitat perduda d'Europa, com la llengua originària de tots nosaltres (Eco, 1997), no la retrobarem pas en el tornar del segle.

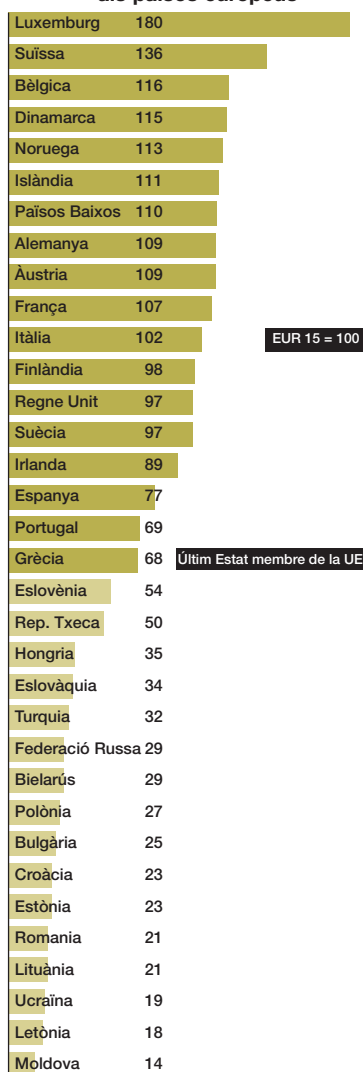
Canvis per fer possible l'adhesió dels PECO

Cinc PECO són en preadhesió. Els esborralls que han suportat les agendes palesen els sensibles dubtes i la llarga preparació de tots plegats. Per als PECO es tracta d'adequar-se a l'*acquis* comunitari, fent propi tot el bagatge comú, i de posar-se en capacitat de fer front a la competència comunitària (Parlament europeu, 1997-1999). Per a la UE, l'ampliació dels PECO exigeix canvis, per variació en la quantitat (major nombre d'estats membres, major complicació en la presa de decisions i el funcionament) i per variació en la qualitat (increment de les disparitats, problemes de creixement i distribució, manca de vigència de la legalitat i de respecte dels drets). El Tractat d'Amsterdam i l'Agenda 2000 (1997) havien de ser les eines de la preparació de la UE a l'ampliació amb els PECO. Però ja en el 2000 una nova Conferència Intergovernamental prepara nous tractats, i ves a saber quan s'assolirà prou claredat per consensuar les reformes suficients.

Realment, l'ampliació amb els PECO

planteja estrepitosament una punyent i vella qüestió de fons: com fer front a la doble parella igualtat formal/igualtat real, diferències formals/diferències reals? La UE ha de garantir la igualtat formal, com institució interestatal, internacional. Però, tant entre els seus objectius inicials com en els introduïts des del 1986 (cohesió social, equilibri territorial, creixement, ocupació, estabilitat, etc., que podeu veure a Brunet, 1999: 137, 206, 568, 732) la igualtat real és una finalitat de la UE. Precisament, l'objectiu de la igualtat real explica que es doni un tractament transitòriament desigual a països que només transitòriament han d'ésser desiguals.

Figura 1. Nivell de vida als països europeus

PIB per càpita en paritat de poder de compra. Índex EUR 15=100 (per països no-UE, dades disponibles només per a 1993, 1995 o 1997). Elaboració pròpia en base a dades d'EUROSTAT i OCDE.

En altres termes, l'ordenament i les institucions comunes són al servei del principi de no-discriminació per origen, de les quatre llibertats econòmiques (de circulació de les mercaderies, de treballadors, de capital i d'establiment i prestació de serveis), de les polítiques bàsiques que acompanyen aquestes llibertats i de les polítiques compensatòries, determinades en comú per tal d'eixugar els costos d'integració i d'ajustament, així com de limitar les disparitats assolint la cohesió social. Això significa que les polítiques estructurals no són accessòries encara que es graduïn segons la disponibilitat de recursos globals i les necessitats de cada Estat membre. I aquí apareix la qüestió: els antics, més grans, més rics i més liberals dels estats membres no desitgen incrementar—alguns desitgen fermament reduir— les seves aportacions, malgrat que l'adhesió dels PECO augmenti les disparitats.

Arquitectura comunitària, polítiques bàsiques i polítiques estructurals

Per afavorir la integració dels PECO a la UE, l'*acquis* comunitari no cal tocar-lo. Sí és precís reformar, en canvi, l'arquitectura de les institucions europees, organitzant-ne la flexibilitat. Caldrà reformular les polítiques comunes, sobretot les polítiques estructurals més que no les bàsiques. Així, la política regional veurà com es redueixen relativament els seus fons, l'expansió dels quals fou la clau de les polítiques de la Comunitat Europea des del 1986. Els estats dits de cohesió (Irlanda, Grècia, Portugal i Espanya) hi tenen molt a perdre. De moment, els fons estructurals aprovats fins el 2006 estan un 32% per sota dels proposats inicialment el 1997 a l'Agenda 2000 (Brunet, 1999, 240-241).

Amb els PECO anant cap a la UE, també altres polítiques, com l'agrària i rural, es reformularan per limitar-ne el seu impacte financer. En això, com en política comercial exterior, hi ajudarà la pressió de l'Organització Mundial del Comerç. Però, sobretot, el que imprimeix el seu curs esllanguit i liberalitzador a aquestes i altres polítiques de la UE és la manca de claredat i de consens entre els estats membres sobre aquests propòsits. Sempre és més fàcil i més còmode posar-se d'acord a desregular que a fer una nova regulació comuna. Per tot això, i per manca de mitjans o d'esma de la Comissió, el més difícil i important és, ara per ara, fer que la reglamentació comuna es compleixi. Si no, els problemes de vigència de la legalitat comunitària poden ésser sensibles. Aleshores, la menor eficàcia de la regulació per la UE afavoriria la renacionalització d'alguns aspectes de les polítiques comunes.

Taula 2. Vocació europeïsta dels ciutadans dels PECO

(Dades disponibles per al 1998)	Imatge positiva de la UE ^a	Sí a la pertinença a la UE en cas de referèndum ^b
(en % del total)		
PECO 5-A		
Polònia	46	93
Hongria	30	80
Rep. Txeca	26	79
Eslovènia	35	79
Estònia	30	76
PECO 5-B		
Eslovàquia	31	88
Letònia	35	80
Lituània	23	86
Bulgària	27	86
Romania	50	97
Altres PECO		
Albània	64	..
FYROM*	40	..
Croàcia	37	..
Altres CEI		
Armènia	52	..
Kazakhstan	40	..
Biela Rússia	34	..
Rússia	31	..
Ucraïna	23	..
Geòrgia	16	..

Notes: ^aResposta a la pregunta: "Com vostè coneix, 15 estats d'Europa "occidental" formen la "Unió Europea". Les seves impressions sobre els objectius i les activitats de la Unió Europea, en general són positives, neutres o negatives?".

^bResposta a la pregunta: "Si demà hi hagués un referèndum sobre l'adhesió a la Unió Europea, vostè votaria a favor o en contra?"

*Antiga República de Macedònia

Font: Brunet (1999: 714).

Increment de la complexitat de la UE

L'ampliació augmentarà la complexitat de la UE i implicarà un canvi d'òptica: la unitat d'Europa serà prou més clara, però també ho serà la seva diversitat. Sobretot, a partir de l'adhesió dels PECO, la UE tindrà al seu si problemes seriosos i duradors de desenvolupament. Val a dir que per a la Unió la situació seria molt compromesa si després de l'adhesió les coses no milloren significativament als PECO i seria dramàtic cas que empitjessin. Altrament, a la gran Europa, que és la veritable Europa, quins estats membres poden assumir el lideratge?, quins volen i quins es veuran portats a liderar la nova Europa?

Nacions i regions a la nova Europa

Fins ara estàvem cofois del millor encaix que les nacions, nacionalitats i regions trobaven a la UE. Entre tots estàvem fent una nova Europa, l'Europa de les regions. Els espanyols, i especialment els catalans, entenem molt bé l'aliança que a la UE es dona entre l'europeisme i el regionalisme. I l'hem reforçada, aquesta aliança, contribuint molt a la legitimitació, a l'apreci del procés d'integració europea. Amb els fons estructurals i la regionalització, Europa era quelcom viu, que atenia a la gent.

En virtut d'aquesta aliança entre l'europeisme i el regionalisme, els estats membres dirigeixen un doble procés: federalització i devolució de poders. Simultàniament hi ha cessions de competències dels estats cap a dalt, als òrgans europeus, i se'n retornen cap a baix, a les regions, es considerin nacionalitats o territoris. El procés semblava quasi *natural* i imparabile, tan alta era la seva adequació a la societat civil i tan impecable era políticament.

Doncs bé, els PECO aportaran a la UE moltes antigues nacionalitats i minories, algunes amb una llarga i tràgica història d'opressió, a voltes actualitzada per la desintegració recent dels seus estats i sistemes politicoeconòmics. Això farà que la integració europea i el processos de federalització i de regionalització es compliquin. Hi haurà molts més estats i moltes més regions. Varis dels nous estats membres són petits i nomenats, resultants de l'esclat dels països socialistes. Tots seuran i votaran al Consell de Ministres de la Unió, encara que sigui de manera ponderada. Hi tindran bandera, llengua oficial, torn rotatori, quota, i totes les altres prebendes dels estats independents, que són els qui manen a Brussel·les. Amb els PECO a la UE, unes nacionalitats que estrenen la independència arriben al Consell de Ministres de la Unió i, en canvi, les nacionalitats dels antics estats membres (algunes molt més grans, poblades, riques i estables que alguns dels PECO nous socis) no només no assoleixen aquests dos estatus (independència i associació en una preuada institució interestatal) sinó que per aquest mateix motiu empitjoren la seva situació a l'aturar-se l'avenç de la integració i de la regionalització. És d'imaginar que tot plegat pot empipar a nacions sense Estat, tutelades per antics estats membres. Alguna cosa s'haurà de fer perquè no s'emvalenteixin davant l'evidència del greuge comparatiu.

Nogensmenys, segons els principis de la integració europea, Europa és més que els seus estats membres, és quelcom addicional. Per tant, ni lògicament ni políticament, Europa no pot ser el fruit de la conxorxa de 15 o 25 estats. De tota manera, tampoc no ho seria ja que un sol Estat (Alemanya) suposa el 17,1% de la pobla-

ció d'aquesta gran Europa, i un altre (Estònia) només el 0,3%, i Luxemburg menys encara (segons el que es pot veure a la taula 1). D'altra banda, tampoc Europa pot ser la confederació de tres centenars de "regions semblants". Els estats membres, grans i petits, antics i nous, no ho permetrien pas. Ni és viable, atès que ara ja hi ha 206 NUTS2 (nivell Comunitats Autònomes; vegeu Comité de las Regiones, 1998) que varis centenars de perifèries d'un, dos o sis milions d'habitants s'entenguin directament amb un centre.

Enfortir la vessant política de la Unió Europea

Integrar és formar un tot amb les seves parts components. Europa no pot ésser només Occident, li manca l'Orient. Integrar per evitar més guerres a Europa fou l'objectiu primer de les Comunitats Europees. Però, si les coses no s'encarrilen, la integració europea futura pot generar enrenous i malifetes, pot acabar en desintegració. Si és així, desitjaríem retornar de pressa al nostre bocí de terra. Però refer l'Estat-nació seria problemàtic, de manera que els pobles d'Europa podrien veure's abocats cap a una desmembració política sense límits. I, per tant, a una conflictivitat insospitada. D'al-

tra banda, a més dels PECO, la UE té el repte dels veïns tercers.

Afavorir l'estabilitat, el foment de la democràcia política i dels Drets Humans, civils i socials i el creixement a Rússia, ha de ser una de les inversions públiques més necessàries, estratègiques i costoses que han de fer la UE, els EUA i el Japó si volen evitar que aquell caos els sacsegi.

La UE pot morir d'èxit. Una integració dels PECO mal feta, pot incrementar les disputes a la UE i deixar-la en una organització de veïns barallats, de socis malavinguts. Seria la fi del procés d'integració europea en sentit veritable, seria l'adveniment d'una àrea europea de lliure canvi en el context de la globalització mundial. Seria la fi del model polític, social i econòmic europeu que emmiralla per la llibertat i el benestar.

Amb els PECO la UE es farà encara més complicada, segurament menys eficaç i potser explosiva. Però no hi ha alternativa a l'ampliació. L'únic camí d'Europa és la integració. Només ens resta una tria: fer el camí de bona manera –amb grans avantatges històrics: econòmics, socials, polítics i culturals per Europa i per a tot el món– o convertir el camí comú d'Europa en un viacrucis, que enfonsaria molts dels seus pobles en l'infern del banditatge i de la barbàrie. 11

Referències

- Ferran Brunet (1999): *Curso de Integración Europea*, Madrid, Alianza Editorial.
- Comisión Europea (1999): *XXXIII Informe general sobre la actividad de las Comunidades Europeas*, Luxemburgo, OPOCE [<http://europa.eu.int>].
- Comité de las Regiones (1998): "Dictamen del Comité de las Regiones sobre "Los efectos de la ampliación a los países candidatos de Europa Central y Oriental sobre las políticas de la Unión Europea (estudio de impacto)", *Diario Oficial de las Comunidades Europeas*, n° C 64, 27 de febrero: 48-55.
- Umberto Eco (1997): *La búsqueda de la lengua perfecta en la cultura europea*, Barcelona, Editorial Crítica, 1998.
- European Bank for Reconstruction and Development (1999): *Annual Report 1998*, London, EBRD.
- European Economy. Supplement C: Economic Reform Monitor*, n° 8, novembre de 1998: 4-12.
- OCDE (1999): *Étude sur la situation économique de l'Europe en 1997-1998*, Paris, OCDE.
- Parlement Européen. DG IV. Division Affaires étrangères et institutionnelles. Task-force "Élargissement" (1997-1999): *Fiches thématiques* n. 1 à 46, Strasbourg, PE [<http://www.europarl.eu.int>].

dCIDOB 73. **L'europa que ve.**

Cronologia de les negociacions.

Cronologia de les negociacions

1990 En el marc del denominat “Grup dels 24” –creat el 1989 a la cimera del G-7 amb l’objectiu d’oferir als països de l’Europa de l’Est ajut pel desenvolupament econòmic i la cooperació comercial– la Comunitat Europea inicia el programa PHARE (Polònia i Hongria: Acció per a la Recuperació Econòmica), que inclou accions encaminades a ajudar a la modernització de l’economia, l’estabilitat monetària i ajuts als desequilibris en la balança de pagaments.

1991 Desembre. La UE signa un acord d’associació amb Hongria, Polònia i Txecoslovàquia. L’objectiu dels acords és marcar un període de transició de cara a una possible adhesió d’aquests països a la UE.

1993 Juny. El Consell Europeu de Copenhague estableix els criteris fonamentals que hauran de tenir els candidats per adherir-se a la UE: sistema democràtic, primacia del dret, respecte als Drets Humans, respecte i protecció de les minories i disposar d’una economia de mercat àmplia.

1994 Febrer. Entren en vigor els acords d’associació signats amb Hongria, Polònia i la República Txeca.

Abril. Hongria i Polònia sol·liciten l’adhesió a la UE.

Desembre. El Consell Europeu celebrat a Essen (Alemanya) acorda l’aprovació d’un document sobre l’estratègia de preadhesió de Polònia, Hongria i la República Txeca, entre d’altres, basada en el diàleg polític i la creació d’una zona de lliure mercat industrial que hauria d’entrar en vigor el 1998.

1995 Novembre. Estònia signa l’Acord d’associació amb la UE i en sol·licita l’ingrés.

Desembre. S’elabora un “Llibre Blanc” per preparar la integració en el mercat comunitari dels països candidats i s’estableix que la Comissió acordarà el 1997 quins estats estan preparats per iniciar les negociacions.

1996 Gener. La República Txeca sol·licita l’adhesió a la UE.

Març. El Parlament Europeu insta a la Comissió a que presenti la seva opinió sobre l’adhesió d’aquests països després de la Conferència Intergovernamental que s’inicia el dia 29 a Torí (Itàlia).

Juny. Eslovènia signa l’acord d’associació amb la UE i sol·licita l’adhesió.

1997 S’obren a Polònia, Hongria i la República Txeca els programes comunitaris de formació, joventut i educació *Leonardo da Vinci*, *Sócrates* i *Joventut per Europa*.

Els programes PHARE es reorienten per centrar-se en la creació d’institucions i el finançament d’inversions per ajudar als països candidats a assolir les exigències del mercat únic.

Juliol. En el marc de la comunicació *Agenda 2000*, la Comissió recomana que s’iniciïn les negociacions d’adhesió amb Estònia, Polònia, Hongria, la República Txeca, Eslovènia i Xipre –en aquest últim cas es demana que

es desvinculin les negociacions d’adhesió del litigi entre Grècia i Turquia sobre l’illa–, després de comprovar que aconsegueixen els criteris establerts el 1993.

Desembre. S’estableix un programa institucional únic pel procés d’adhesió anomenat “Estratègia de Preadhesió reforçada” i es crea la Conferència Europea, que agrupa els estats membres de la UE i els candidats a adherir-s’hi.

1998 Març. El dia 12 se celebra la reunió inaugural de la Conferència Europea a Londres.

El dia 30 s’obren a Brussel·les els processos oficials d’adhesió dels cinc estats candidats més Xipre mitjançant la celebració d’una reunió ministerial.

Abril. S’inicia l’*screening*, un procés d’anàlisi de les legislacions dels estats candidats per aproximar-les a les exigències de la UE.

Les comissions parlamentàries dels cinc estats candidats adopten programes nacionals destinats a marcar les polítiques que cal desenvolupar per complir les exigències comunitàries.

Novembre. La Comissió presenta el primer informe global sobre els progressos realitzats per cada país candidat.

1999 Febrer. Entra en vigor l’acord d’associació entre Eslovènia i la UE.

Octubre. La Comissió presenta el segon informe global sobre els progressos realitzats per cada país candidat. Sobre Eslovènia es destaca que cal accelerar els processos judicials i parlamentaris, i que cal legislar sobre els ajuts estatals, així com adaptar la legislació audiovisual a les exigències comunitàries.

Sobre Polònia l’informe destaca que cal millorar l’administració de justícia i la lluita contra la corrupció. Així mateix, recomana que s’acceleri la privatització de les indústries estatals i manifesta la preocupació per la lentitud amb què s’està duent a terme l’adaptació de la legislació polonesa.

Sobre Hongria la Comissió demana la millora de la situació dels gitanos i una major eficàcia en la lluita contra la corrupció, així com una reducció del dèficit fiscal.

Pel que fa a Estònia es manifesta la preocupació per la llei lingüística –que restringeix l’accés dels qui no parlen estonià a càrrecs públics– i destaca la necessitat de lluitar contra la corrupció i d’accelerar les reformes administratives.

Sobre la República Txeca l’informe destaca que cal accelerar la reforma de l’administració de justícia, així com millorar la situació dels gitanos. En general, la Comissió no es mostra satisfeta pels progressos realitzats per la República Txeca al considerar-los totalment insuficients.

dCIDOB 73. **L'europa que ve.**

La qüestió de les minories a Europa Central i Oriental

La qüestió de les minories a Europa Central i Oriental

Les successives particions d'Europa Central i Oriental han deixat a volums significatius de població en el seu territori històric però dins de l'Estat d'una altra nació. Això ha fet que les principals minories tinguin vincles històrics, culturals i, en particular, lingüístics, més forts amb alguns estats veïns que amb aquell en el qual resideixen. Aquestes són les minories que quedaran reflectides en les següents taules ja que constitueixen el principal potencial de conflictivitat a la zona.

La comptabilització d'aquestes minories segueix sent, sobretot als Balcans, un tema polèmic amb complexes implicacions polítiques. En conseqüència no existeixen encara xifres fiables.

Polònia

Al llarg de la major part de la seva història, Polònia ha estat una societat multiètnica, però aquesta diversitat es redueix substancialment després de la Segona Guerra Mundial. El cas més significatiu de tots és, segurament, el de la població jueva, que durant el període d'entreguerres suposa el 10% de la població, però que es redueix espectacularment, en tres milions de persones, per l'Holocaust, fins a l'extrem que tan sols 200.000 jueus sobreviuen a l'extermini i, d'aquests, només 10.000 continuaven a Polònia el 1991, fet a partir del qual aquests ni tan sols conformen actualment una minoria significativa al país.

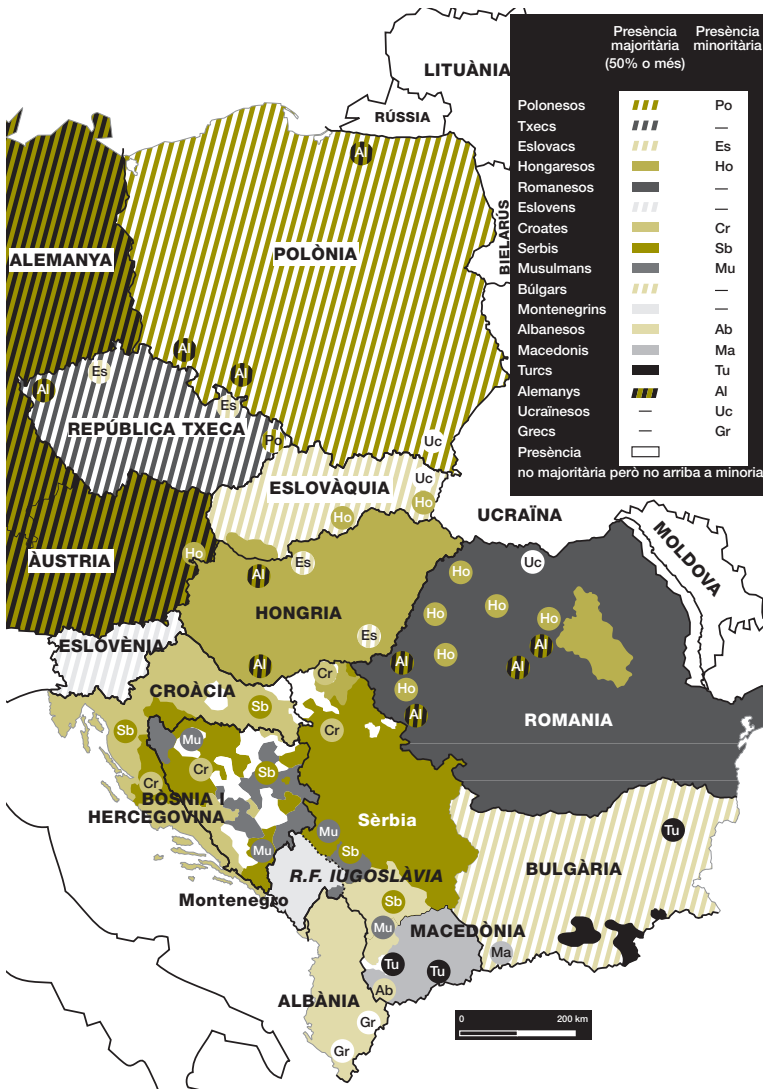
De fet, actualment la diversitat ètnica a Polònia és extremadament reduïda, ja que els polonesos suposen el 98% de la població. Això és a causa, principalment, de la política d'homogeneïtzació ètnica que van dur a terme els governs comunistes i que va dur a no diferenciar els diversos grups ètnics en els censos oficials, així tothom era considerat ètnicament polonès.

Principals minories a Polònia

Minoria	% Sobre el total de població
Ucraïnesos	0,6%
Gitanos	0,1%

Hongria

La Segona Guerra Mundial afavoreix l'homogeneïtzació ètnica d'Hongria, fins al punt que actualment al voltant del 90% de la població és hongaresa. Tot i això les minories a Hongria es troben en una situació on la Constitució garanteix els seus drets com a ciutadans, es legisla contra la discriminació i es garanteix l'ensenyament bilingüe, entre d'altres.

Elaboració pròpia a partir d'Orbis. 1/1990 i www.lib.utexas.edu/Libs/PCL/Map_collection
Nota: No s'inclouen gitanos, jueus ni valacs.

L'excepció a aquesta situació la conformen els gitanos, que es troben en situació de marginació (el 75% viuen en condicions de pobresa) pels prejudicis de la població hongaresa, que ha arribat a protestar quan el Govern ha aplicat mesures per millorar la situació dels gitanos. Tot i això els gitanos disposen d'algunes organitzacions i d'instruments per fer-se sentir com és el Consell Nacional Gitano, establert el 1985.

El cas d'Hongria és important ja que, de la mateixa manera que s'ha legislat per protegir les minories, el Govern no ha escatimat esforços per garantir els drets i llibertats dels hongaresos que viuen fora d'Hongria i per això ha signat tractats bilaterals de protecció de les minories hongareses amb aquells països on tenen una presència destacable (Eslovàquia, la República Federal Iugoslava, Ucraïna i Romania), tot i que les negociacions en la majoria de casos no han estat gens fàcils i en d'altres no han reeixit (sobretot en el cas de Voivodina, a la República Federal de Iugoslàvia i en el de Romania).

Principals minories a Hongria

Minoria	% Sobre el total de població
Gitanos	5%
Alemanys	1%
Eslovacs	1%
Jueus	1%
Eslaus del sud	1%

República Txeca

Txecoslovàquia és potser el cas paradigmàtic d'un país amb dues "minories majoritàries" ben delimitades en el territori, que arriben a un acord per independitzar-se l'una de l'altra. Això es produeix l'1 de gener de 1993 amb la divisió del territori i el naixement de les Repúbliques Txeca i Eslovaca.

En els primers governs comunistes posteriors a la Segona Guerra Mundial, les minories de Txecoslovàquia no són reconegudes i, en conseqüència, tampoc ho són els seus drets, però les agitacions de 1968 que suposen la Primavera de Praga, insta el Govern a reconèixer constitucionalment els drets de les minories tot i que amb un estricte control pel que fa a la creació d'associacions i organitzacions, que en cap cas poden participar en la vida política.

Sobre la situació actual a la República Txeca, les minories tenen reconegut el seu estatut jurídic i se'ls garanteixen els drets, però, com en la majoria de casos, la situació dels gitanos és difícil i molts d'ells viuen en situacions de pobresa extrema i de marginació.

Després de la divisió del país ha quedat una minoria eslovaca a la República Txeca, que té totalment garantits els seus drets constitucionalment.

Principals minories a la Rep. Txeca

Minoria	% Sobre el total de població
Eslovacs	3,1%
Gitanos	2,4%
Polonesos	0,6%
Alemanys	0,5%
Silesians	0,4%
Hongaresos	0,2%
Ucraïnesos	0,1%

Eslovènia

El naixement de la República d'Eslovènia se situa en el context de les guerres que s'han produït als Balcans durant la primera meitat de la dècada dels noranta, i que han dut a la descomposició de Iugoslàvia en diverses repúbliques. És per això que les minories que trobem a Eslovènia (exceptuant els hongaresos) són ètnies que composaven Iugoslàvia abans de la seva partició i que a la "nova" república tenen garantits els seus drets i les seves llibertats i són reconegudes constitucionalment, exceptuant el cas de la minoria de parla alemanya (de fet, la minoria hongaresa té garantit constitucionalment un escó a l'Assemblea Nacional).

Principals minories a Eslovènia

Minoria	% Sobre el total de població
Croates	2,8%
Serbis	2,4%
Bosnians	1,4%
Hongaresos	0,4%

Estònia

Els russos conformen una minoria àmplia a Estònia (suposen el 29% de la població total), però la situació de molts d'ells –com la de la resta de minories– és complicada a nivell jurídic.

Segons la llei de ciutadania d'Estònia, són estonianes totes les persones que tenien la nacionalitat abans del 16 de juny de 1940, així com els seus descendents i els fills de pares estonians; la resta han de seguir un procediment de naturalització (des de la independència s'ha atorgat la nacionalitat a més de 100.000 persones). Per obtenir la nacionalitat, s'ha de tenir almenys 15 anys i haver viscut a Estònia amb un permís de residència com a mínim durant cinc anys, exceptuant els qui viuen a Estònia des d'abans de l'1 de juliol de 1990 i que han sol·licitat el permís de residència abans del 30 d'abril de 1996.

El nou ciutadà ha de conèixer la llengua estoniana demostrant-ho mitjançant un examen de nivell de conversació, comprensió, expressió oral i expressió escrita.

Principals minories a Estònia

Minoria	% Sobre el total de població
Russos	29%
Ucraïnesos	2,7%
Bielorussos	1,6%
Finlandesos	1%

Fonts:

Anuario Internacional CIDOB 1994, Fundació CIDOB 1995.

Parlamento Europeo, *La Minoría Rusa en los Estados Bálticos y la Ampliación de la UE*.

www.unhcr.ch/refworld/country/writenet/wrihun

The Library of Congress. Country Studies. USA.

The Economist, Sept. 11th, 1999.

Per entendre l'actualitat de les relacions internacionals i el paper d'Espanya en el context internacional.

Principals fets i actors.

Cronologies, gràfics i quadres.

Perfil de país:
La Federació Russa

Edita: Fundació CIDOB

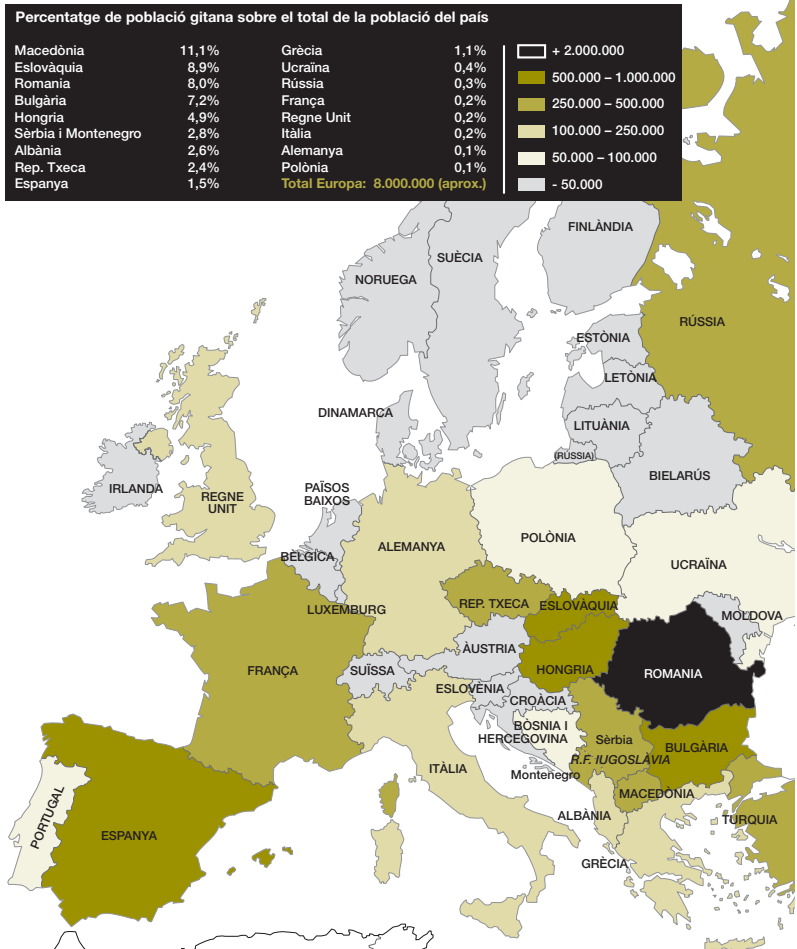
La població gitana a Europa

La població gitana constitueix la minoria més gran d'Europa, amb uns vuit milions de persones repartides per tot el continent, tot i que tres quartes parts es concentren a l'Europa de l'Est. Els orígens de la presència gitana a Europa es poden documentar al voltant del segle XV i, des d'aquell moment, la majoria ha viscut en una situació de marginació i exclusió social (durant el segle XIX se'ls venia com a esclaus).

Actualment la major part dels gitans viu en condicions no massa diferents, la pobresa i marginació encara estan presents, però, de mica en mica, sembla que comencen a sorgir veus al seu favor, reclamant que puguin accedir a l'educació i s'acabi la discriminació que pateix.

Precisament, amb la futura adhesió de la República Txeca, Estònia, Hongria, Polònia i Eslovènia a la Unió Europea (els cinc països sumen al voltant d'1.000.000 gitans), sembla que comencen a produir-se avenços de cara a la integració d'aquesta minoria en aquests països, permetent, finalment, el seu accés a llocs de treball i a l'educació (no s'ha d'oblidar que una de les condicions per accedir a la UE és el respecte als drets de les minories); tot i això, els gitans continuen sent la "nació fantasma" d'Europa.

Població gitana estimada a Europa

Elaboració pròpia a partir de les dades de *Minority Rights Group International*, 95/4 i de *The Economist*, Sept. 11th, 1999.

dCIDOB 73. **L'europa que ve.**

Integració internacional i regional.

Integració internacional i regional (juny de 1999)

	Hongria	Polònia	Rep. Txeca	Eslovènia	Estònia
Organismes polítics					
ONU	.	.	gener 1993	maig 1992	set. 1991
Consell d'Europa	nov. 1990	nov. 1991	juny 1993	maig 1993	maig 1993
De seguretat/Defensa					
APP
CCAN
OSCE	.	.	.	març 1992	set. 1991
UEO	associat	associat	associat	associat	associat
OTAN	març 1999	març 1999	març 1999	no	no
Econòmics					
BERD
FMI
ICES	.	no	no	.	no
OMC	.	juliol 1995	.	juliol 1995	maig 1999
OCDE	abril 1996	juliol 1996	1995	no	no
Regionals					
CB	no	no	no	no	.
CEB	no	.	no	no	.
CEFTA	no
Altres					
CERN	.	.	.	no	no
OIEA

Nota: només es posa la data quan la integració és posterior al 1989. Aquest signe (.) indica pertinença.

ONU (Organització de les Nacions Unides) (www.un.org): 185 membres.

Consell d'Europa (www.coe.fr): El seu principal objectiu és el reforçament de la democràcia i garantir el compliment dels Drets Humans en els estats membres. També actua com a fòrum que examina tot tipus de problemes socials (integració d'immigrants, intolerància, terrorisme, tràfic de drogues, etc.) i com a organisme de cooperació entre els estats membres. Té 41 membres.

APP (Associació per la Pau) (www.nato.int): fundada el 1994, el seu objectiu és obrir la via al desenvolupament de la cooperació entre l'OTAN i els països de l'ex-República de Varsòvia i les exrepúbliques soviètiques en la perspectiva de l'ampliació de l'OTAN a l'est d'Europa. Els estats membres són els de l'OTAN més: Albània, Armènia, Àustria, Azerbaidjan, Bielària, Bulgària, Estònia, Finlàndia, Geòrgia, Kazakhstan, Kirguizistan, Letònia, Lituània, Moldòvia, Romania, Rússia, Eslovàquia, Eslovènia, Suècia, Suïssa, Macedònia, Turkmenistan, Ucraïna i Uzbekistan.

CCAN (Consell de Cooperació de l'Atlàntic Nord) (www.nato.int): fundat el 1991, el seu objectiu és ser un fòrum de diàleg i de consulta en matèria de política i seguretat i per activitats pràctiques de cooperació en les àrees de competència de l'OTAN, segons els acords entre els membres del CCAN. Els estats membres són els de l'APP (exceptuant Finlàndia, Àustria, Suècia i Suïssa) a més del Tadjikistan.

OSCE (Organització de Seguretat i Cooperació a Europa) (www.osce.org): iniciada el 1975 com a Conferència (CSCE), serveix com a fòrum de discussió i treball sobre temes econòmics, culturals i de Drets Humans. Així mateix, és el principal instrument de prevenció de conflictes i rehabilitació de post-guerra mitjançant el control d'armes, la diplomàcia preventiva i la supervisió de processos electorals, entre d'altres. Té 55 estats membres: els estats de la UE, els cinc candidats PECO, Albània, Andorra, Armènia, Azerbaidjan, Bielària, Bèlgica, Bòsnia i Hercegovina, Bulgària, Canadà, Croàcia, Xipre, Geòrgia, Vaticà, Kazakhstan, Kirguizistan, Letònia, Liechtenstein, Lituània, Malta, Moldòvia, Mònaco, Noruega, Romania, Federació Russa, San Marino, Eslovàquia, Suïssa, Tadjikistan, Macedònia, Turquia, Turkmenistan, Ucraïna, EUA, Uzbekistan i la República Federal Iugoslava, actualment suspesa des del 1992.

UEO (Unió Europea Occidental) (www.weu.int): fundada el 1955, els seus objectius principals són mantenir i garantir la pau i la seguretat en els estats membres, i promoure la col·laboració en qüestions socials i culturals amb el propòsit de formar una política europea en qüestions de seguretat i assegurar el diàleg permanent entre els governs dels estats membres. Té 28 membres: els països de la UE, els cinc països candidats PECO, Islàndia, Noruega, Turquia, Bulgària, Letònia, Lituània, Romania i Eslovàquia.

OTAN (Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord) (www.nato.int): té 19 membres: Bèlgica, Canadà, República Txeca, Dinamarca, França, Alemanya, Grècia, Hongria, Islàndia, Itàlia, Luxemburg, Països Baixos, Noruega, Polònia, Portugal, Espanya, Turquia, Regne Unit i EUA.

BERD (Banc Europeu de Reconstrucció i Desenvolupament) (www.ebrd.com): fundat el 1992, el seu objectiu és ajudar a la reconstrucció econòmica de l'Europa Central i Oriental, promovent les inversions privades i ajudant a l'establiment d'una economia de mercat. El BERD compta amb el capital subscrit per 62 estats i les seves operacions van destinades a 26 dels seus membres, que són: els cinc països candidats PECO més Albània, Armènia, Azerbaidjan, Bielària, Bòsnia i Hercegovina, Bulgària, Croàcia, Macedònia, Geòrgia, Kazakhstan, Kirguizistan, Letònia, Lituània, Moldòvia, Romania, Federació Russa, Eslovàquia, Tadjikistan, Turkmenistan, Ucraïna i Uzbekistan.

FMI (Fons Monetari Internacional) (www.imf.org): el seu objectiu és promoure la cooperació monetària a nivell internacional, assegurar l'estabilitat de les monedes nacionals, garantir una expansió equilibrada del comerç internacional i l'assistència econòmica a través de la concessió de préstecs. Compta amb 182 estats membres.

ICES (Iniciativa per a la Cooperació a Europa del Sud-Est): activa des del 6 de desembre de 1996. L'integren Albània, Bòsnia i Hercegovina, Bulgària, Hongria, Macedònia, Romania, Eslovènia, Grècia, Turquia i Moldòvia.

OMC (Organització Mundial del Comerç) (www.wto.org): l'OMC neix a partir de la Ronda Uruguai del GATT, el 1994, amb l'objectiu de crear les normes que regeixen el comerç mundial mitjançant la negociació d'acords amb els països membres per tal d'ajudar a què els corrents comercials circulin amb la màxima llibertat possible (principalment a través de l'eliminació d'obstacles). També actua com a òrgan de solució de diferències entre estats membres. Els seus membres són 134, els mateixos que el GATT.

OCDE (Organització per la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic) (www.oecd.org): serveix com a fòrum de discussió, intercanvi, desenvolupament i perfeccionament de les polítiques econòmiques i socials entre els estats membres, que són 29 en total: els estats membres de la UE, Austràlia, Canadà, Corea, Polònia, República Txeca, Hongria, Nova Zelanda, Suïssa, EUA, Islàndia, Japó, Mèxic, Noruega i Turquia.

CB (Consell Bàltic): fundat el 1990, té per objectiu coordinar els temes de política exterior i seguretat entre Estònia, Letònia i Lituània.

CEB (Consell dels Estats Bàltics): fundat el 1992, el seu objectiu és la unió de tots els estats del litoral bàltic per ajudar a la transició de Polònia, Rússia i les tres repúbliques bàltiques cap a societats de lliure mercat. Té 10 estats membres: Alemanya, Dinamarca, Estònia, Finlàndia, Letònia, Lituània, Noruega, Polònia, Federació Russa i Suècia.

CEFTA (Acord Europeu de Lliure Comerç) (www.uvi.si/cefta): signat el 1992, el seu objectiu és l'eliminació progressiva per a l'any 2001 de les tarifes duaneres entre els països membres i la consecució de la compatibilitat amb les regulacions de la UE. Té sis estats membres: República Txeca, Hongria, Polònia, Eslovàquia, Eslovènia i Romania.

OIEA (Organisme Internacional de l'Energia Atòmica) (www.iaea.org): forma part del sistema de les Nacions Unides i serveix com a fòrum intergovernamental per la cooperació científica i tècnica en el camp nuclear. Compta amb 131 estats membres.

CERN (Centre Europeu per a la Investigació Nuclear) (www.cern.ch): fundat el 1954, el CERN permet l'ús de les seves instal·lacions i aparells als investigadors i desenvolupa programes de formació científicotècnica i d'investigació. Actualment té 20 estats membres: Portugal, Espanya, França, Regne Unit, Bèlgica, Països Baixos, Suïssa, Itàlia, Dinamarca, Alemanya, República Txeca, Àustria, Noruega, Suècia, Finlàndia, Polònia, Eslovàquia, Hongria, Bulgària i Grècia.

Fonts:

Anuario Internacional CIDOB 1995, Ed. 1996

Keesing's Record of World Events 1996-1999

Yearbook of International Organisations 1993/94, Union of International Associations.

dCIDOB 73. **L'europa que ve.**

Selecció de documents de la base de dades CIDOB.

ZCIDOB-AI 1995 / BALANCE DE LA INTEGRACIÓN REGIONAL E INTERNACIONAL DE LOS PAÍSES DE EUROPA CENTRAL Y ORIENTAL / Fundació CIDOB

Anuario internacional CIDOB, 1995 (edición 1996) / Barcelona ; pp: 273-275

ZCIDOB-AI 1995 / CUESTIONES DE SEGURIDAD EN EL PROCESO DE INTEGRACIÓN DE EUROPA CENTRAL Y ORIENTAL / Pál Dunay
Fundació CIDOB

Anuario internacional CIDOB, 1995 (edición 1996) / Barcelona ; pp: 159-169

CEPE-CE 15/95 / EL LARGO VIAJE DE ESLOVENIA Y CROACIA A LA UNIÓN EUROPEA / Luis Miguel Ubeda

Instituto de Europa Oriental

Cuadernos del Este, 15, 1995 / Madrid ; pp: 69-75

ZCIDOB-AI 1995 / EL MARCO GENERAL DE LA ADHESIÓN A LA UE: LA ADHESIÓN DE LOS PAÍSES DE EUROPA CENTRAL Y ORIENTAL / Fernando Carderera Soler
Fundació CIDOB

Anuario internacional CIDOB, 1995 (edición 1996) / Barcelona ; pp: 151-158

CEPE-CE 15/95 / LAS RELACIONES ENTRE LA UE Y LA EUROPA CENTRAL Y ORIENTAL / Sofía Muñoz Albarrán

Instituto de Europa Oriental

Cuadernos del Este, 15, 1995 / Madrid , pp: 31-36

CEPE-CE 15/95 / REUNIFICAR EUROPA: LA UE Y LOS PECO / Concha Campos

Instituto de Europa Oriental

Cuadernos del Este, 15, 1995 / Madrid ; pp: 21-30

Au.P. 2/97 / THE BALTIC STATES IN EUROPE: PROBLEMS AND PROSPECTS / Hans-Dieter Lucas

Aussen Politik, 2, 1997 / Hamburg ; pp: 127-136

C.P.E. 425/97 / LES ENJEUX DE L'ÉLARGISSEMENT DE L'UNION EUROPÉENNE / Alain Henriot

Le Courrier des pays de l'Est, 425, 1997 / Paris ; pp: 3-17

IRIS-RIS 26/97 / LA HONGRIE ET LES DÉFIS ÉCONOMIQUES DE L'ADHÉSION À L'UNION EUROPÉENNE / Tibor Palankai

Relations internationales & stratégiques, 26, 1997 / Paris ; pp: 164-178

UC-PS 28/98 / AGENDA 2000. POR UNA UNIÓN MÁS FUERTE Y MÁS AMPLIA / Comisión de las Comunidades Europeas

Universidad Complutense

Política y sociedad, 28, 1998 / Madrid ; pp: 103-162

CERI-MC 20/98 / LA AMPLIACIÓN DE LA UNIÓN EUROPEA: EL CAMINO POR RECORRER / Fraser Cameron

Centro Español de Relaciones Internacionales (CERI)

Meridiano CERI, 20, 1998 / Madrid ; pp: 11-15

ZCIDOB-AI 1998 / AMPLIACIÓN DE LA UE: DATOS SOCIOECONÓMICOS DE LOS PAÍSES CANDIDATOS AL INGRESO (PRIMERA OLA) / Fundació CIDOB

Anuario internacional CIDOB, 1998 (edición 1999) / Barcelona ; pp: 253-254

ZCIDOB-AI 1998 / LA AMPLIACIÓN DE LA UNIÓN EUROPEA. LA PERCEPCIÓN DESDE EUROPA DEL ESTE / Jacek Saryusz-Wolski

Fundació CIDOB

Anuario internacional CIDOB, 1998 (edición 1999) / Barcelona ; pp: 177-187

ZCIDOB-AI 1998 / LA AMPLIACIÓN DE LA UNIÓN EUROPEA: PERCEPCIONES DESDE LA UE / Ángel Viñas

Fundació CIDOB

Anuario internacional CIDOB, 1998 (edición 1999) / Barcelona ; pp: 165-175

L- 31834 / THE CHALLENGES OF EU ACCESSION IN THE BALTICS / Piri-ta Sorsa

En: Regional integration and multilateral cooperation in the global economy

Forum on Debt and Development (FONDAD), 1998 / The Hague; pp: 61-64

Tran. 4/98 / ENLARGING EUROPE / Jacques Rupnik ; Rory Watson ; David Rocks (et al.)

Open Media Research Institute (OMRI)

Transitions, 4, 1998 / Prague ; pp: 18-83

C.P.E. 433/98 / LES ENTREPRISES POLONAISES ET L'UNION EUROPÉENNE: L'ADAPTATION AUX NORMES COMMUNAUTAIRES / Odile Caillat

Le Courrier des pays de l'Est, 433, 1998 / Paris ; pp: 35-45

Alter. 3/98 / EUROPEAN IDENTITY, EU EXPANSION, AND THE INTEGRATION / EXCLUSION NEXUS / Iver B. Neumann

Alternatives, 3, 1998 / Delhi ; pp: 397-416

ZCIDOB-AI 1998 / EVOLUCIÓN DE LA INTEGRACIÓN EUROPEA / Fundació CIDOB

Anuario internacional CIDOB, 1998 (edición 1999) / Barcelona ; pp: 227-242

I.C.E.-S 2571/98 / HACIA LA SEGUNDA AMPLIACIÓN DE LA UNIÓN EUROPEA / Francesc Granell

Ministerio de Economía y Hacienda

Información comercial española, semanal, 2571, 1998 / Madrid ; pp: 17-25

I.C.E.-S 2579/98 / HUNGRÍA ANTE LA AMPLIACIÓN DE LA UE / Oficina Comercial de España en Budapest

Ministerio de Economía y Hacienda

Información comercial española, semanal, 2579, 1998 / Madrid ; pp: 35-40

UC-PS 28/98 / LAS OTRAS EUROPAS / Carlos Taibo

Universidad Complutense

Política y sociedad, 28, 1998 / Madrid ; pp: 55-62

L-31832 / PROSPECTS AND PRIORITIES OF REGIONAL INTEGRATION IN EUROPE WITH SPECIAL REGARD TO EASTERN ENLARGEMENT / Andrés Inotai

En: Regional integration and multilateral cooperation in the global economy

Forum on Debt and Development (FONDAD), 1998 / The Hague ; pp: 41-54

I.Aff. 1/98 / POLAND, GERMANY AND THE EU / Roland Freudenstein

The Royal Institute of International Affairs

International affairs, 1, 1998 / London ; pp: 41-54

L-31831 / REGIONAL INTEGRATION AND MULTILATERAL COOPERATION IN THE GLOBAL ECONOMY / Jan Joost Teunissen (ed.)

Forum on Debt and Development (FONDAD), 1998 / The Hague ; pp: 7-241

L-31834 / TRANSITION AND INTEGRATION IN CENTRAL AND EASTERN EUROPE / Hans Peter Lankes

En: Regional integration and multilateral cooperation in the global economy

Forum on Debt and Development (FONDAD), 1998 / The Hague; pp: 55-60

N.E.D. 5076-5077/98 / L'UNION EUROPÉENNE EN 1997. DÉCEPTIONS ET AJOURNEMENTS / Frédéric Charillon

Notes et études documentaires, 5076-5077, 1998 / Paris ; pp: 291-322

Po.E. 69/99 / LOS DESAFÍOS DE LA UE EN EL UMBRAL DEL SIGLO XXI / Tomasso Campanella

Política exterior, 69, 1999 / Madrid ; pp: 41-57

C.P.E. 442/99 / EUROPE CENTRALE ET ORIENTALE 1998-1999: L'UE EN POINT DE MIRE / Edith Lhomel ; Nebojsa Vukadinovic ; Edith Lhomel (et al.)

Le Courrier des pays de l'Est, 442, 1999 / Paris ; pp: 3-152

L-36318 / LA INTEGRACIÓN EUROPEA: ANÁLISIS HISTÓRICO-INSTITUCIONAL CON TEXTOS Y DOCUMENTOS. I. GÉNESIS Y DESARROLLO DE LA COMUNIDAD EUROPEA (1951-1979) / Antonio Truyol y Serra

Tecnos, 1999 / Madrid ; pp: 11-409

C.P.E. 440/99 / L'INTÉGRATION DES PAYS D'EUROPE CENTRALE ET ORIENTALE À L'UNION EUROPÉENNE / Daniela Heimerl ; Philippe Deloire ; Laure Neumayer (et al.)

Le Courrier des pays de l'Est, 440, 1999 / Paris ; pp: 3-78

I.C.E.-M 776/99 / REFORMA Y AMPLIACIÓN DE LA UE: LA AGENDA 2000 / Javier Elorza ; Joan Colom ; José Folgado (et al.)

Ministerio de Economía y Hacienda

Información comercial española, mensual, 776, 1999 / Madrid ; pp: 3-158

I.C.E.-S 2627/99 / EL SECTOR AGROALIMENTARIO DE LOS PECOS Y SU FUTURA ADHESIÓN A LA UE / M. José Maluenda García

Ministerio de Economía y Hacienda

Información comercial española, semanal, 2627, 1999 / Madrid ; pp: 19-26

L'AVENÇ 232/99 / UNIÓN EUROPEA I INTEGRACIÓ CONTINENTAL: ELS REPTES DEL SEGLE XXI / Nazario González ; Rafael Grasa ; Jordi Bacaria (et al.)

L'Avenç, 232, 1999 / Barcelona ; pp: 20-47

Po.E. 67/99 / "VUELVA USTED MAÑANA" ¿ESTÁ BRUSELAS A LA ALTURA DEL DESAFÍO? / Andrés Ortega

Política exterior, 67, 1999 / Madrid ; pp: 26-30